

Kolokacije u engleskom jeziku informatičke struke

Žunec, Monika

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Organization and Informatics / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:211:367092>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported](#) / [Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-29**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Organization and Informatics - Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
VARAŽDIN**

Monika Žunec

**KOLOKACIJE U ENGLESKOM JEZIKU
INFORMATIČKE STRUKE**

ZAVRŠNI RAD

Varaždin, 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
V A R A Ž D I N

Monika Žunec

Matični broj: 0016145188

Studij: Primjena informacijske tehnologije u poslovanju

KOLOKACIJE U ENGLESKOM JEZIKU INFORMATIČKE STRUKE

ZAVRŠNI RAD

Mentorica:

Dr. sc. Andreja Kovačić

Varaždin, rujan 2022.

Monika Žunec

Izjava o izvornosti

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onima koji su u njemu navedeni. Za izradu rada su korištene etički prikladne i prihvatljive metode i tehnike rada.

Autorica potvrdila prihvaćanjem odredbi u sustavu FOI-radovi

Sažetak

Ovaj se završni rad bavi definicijom i opisom pojma kolokacija i osnovnih pojmova koji ga okružuju te su potrebni za razumijevanje samog koncepta kolokacija i mogu biti korisni za njihovu efikasniju uporabu u engleskom jeziku. U radu je poseban naglasak stavljen na kolokacije u engleskom jeziku informatičke struke, odnosno informatičkom žargonu. U teorijskom dijelu rada opisane su vrste kolokacija i obrasci tvorbe kolokacija te su dati njihovi primjeri iz općeg jezika, kao i informatičke struke. Prisutan je i osvrt na problematiku prevođenja kolokacija s engleskog jezika na hrvatski jezik i obrnuto. U radu je, za izradu praktičnog dijela, analiziran odabrani članak jednog žanra pisanog teksta iz područja informatičke struke te su iz njega ručno izdvojene tipične kolokacije. Identificirani primjeri zatim su ukratko analizirani sa značenjskog i formalnog stajališta, imajući u vidu kategorizaciju kolokacija iz teorijskog dijela rada.

Ključne riječi: kolokacije; informatički žargon; engleski jezik; prijevod; informatika; pisani tekst; informatička struka

Sadržaj

1. Uvod.....	3
2. Opis ciljeva i metodologije	5
2.1. Predmet i ciljevi.....	5
2.2. Metodologija izrade rada.....	6
3. Pojam i uloga kolokacija u engleskom jeziku	7
3.1. Definicija pojma 'kolokacija' i njegova najvažnija obilježja	7
3.2. Uloga kolokacija u uporabi engleskog jezika	10
3.2.1. Kolokacijska kompetencija	10
3.2.2. Prednosti razumijevanja i korištenja kolokacija.....	10
3.3. Kolokacije u engleskom jeziku informatičke struke.....	12
3.3.1. Jezik za posebne svrhe.....	12
3.3.2. Engleski jezik informatičke struke.....	13
3.4. Primjeri kolokacija u engleskom jeziku informatičke struke	14
4. Vrste kolokacija.....	17
4.1. Gramatičke kolokacije.....	17
4.2. Leksičke kolokacije	18
4.3. Primjeri gramatičkih i leksičkih kolokacija u općem jeziku i jeziku informatičke struke.....	20
4.4. Terminološke kolokacije.....	22
5. Obrasci tvorbe kolokacija.....	24
6. Prevođenje kolokacija s engleskog na hrvatski jezik.....	27
6.1. Metode prevođenja kolokacija.....	27

6.1.1. Prevoditeljske univerzalije	28
6.1.2. Kontrastiranje kolokacija	29
6.1.3. Strategije prevođenja kolokacija.....	29
7. Analiza kolokacija na primjeru članka iz računalnog časopisa na engleskom jeziku.....	31
7.1. Uvod	31
7.2. Gramatičke kolokacije	32
7.3. Leksičke kolokacije	34
7.4. Zaključak praktičnog dijela	41
8. Zaključak	43
Popis literature	45
Popis slika	49
Popis tablica	50

1. Uvod

Tema ovog završnog rada su kolokacije u engleskom jeziku informatičke struke. Rad se bavi definiranjem i istraživanjem osnovnih pojmova koji se vežu uz kolokacije. Kolokacije su jedan od fenomena jezične strukture i vokabulara svakog jezika, a njihova adekvatna uporaba u govoru i pisanju jedan je od pokazatelja visoke razine komunikacijske kompetencije na stranom jeziku. Zbog toga se ovaj rad bazira upravo na razradi pojmova koji najbolje opisuju fenomen kolokacija, s naglaskom na kolokacije u engleskom jeziku te uže, u jeziku informatičke struke.

Učenje kolokacija i njihovo pravilno korištenje može pridonijeti bogatstvu rječnika kojim se svaki pojedinac služi te iznimno olakšava sporazumijevanje između izvornog govornika stranog jezika te osobe koja ga uči, odnosno služi se njime kao neizvorni govornik. Njihova je uloga također ključna u ovladavanju terminologijom neke određene struke, kao na primjer informatičke struke. Bez osnovnog znanja o kolokacijama i izrazima koji se koriste u engleskom jeziku informatičke struke, sama komunikacija između suradnika koji često izvorno dolaze iz različitih jezika, a služe se engleskim jezikom u struci ili poslovanju može biti otežana zbog moguće drugačije interpretacije određenih pojmova izraženim kroz kolokacije. Prvo se poglavlje bavi općenitim definiranjem ključnih pojmova, kao što su kolokacija, baza, kolokator, kolocirati i kolokacijska kompetencija. Predstavlja se i uloga kolokacija u engleskom jeziku te motivacija i razlozi za njihovo učenje i korištenje. U nastavku se definira pojam jezika za posebne svrhe i engleskog jezika za posebne svrhe koji se može povezati sa engleskim jezikom informatičke struke i primjerima kolokacija u njemu.

Drugo poglavlje bavi se vrstama kolokacija koje nalazimo u teorijskoj literaturi. Od više postojećih kategorizacija, za potrebe ovog rada odabrana je podjela na gramatičke i leksičke kolokacije, a spomenute su i terminološke kolokacije koje su usko povezane sa jezikom za posebne svrhe, točnije jezikom struke, a primjenjive su i na jezik informatičke struke, točnije informatički žargon.

Treće poglavlje prikazuje glavne obrasce tvorbe kolokacija, a koji su potkrijepljeni primjerima iz ukupno četiri rječnika kako bi njihova tvorba bila jasnija i lakša za razumijevanje. Korišteni su rječnici kolokacija i online dostupni rječnici. Prikazani su i obrasci tvorbe kolokacija na hrvatskom i na engleskom jeziku na temelju teorijske literature.

Četvrto poglavlje bavi se značenjskim aspektima uporabe kolokacija i problemima koji se pojavljuju kod prevođenja kolokacija sa engleskog na hrvatski jezik.

U praktičnom su dijelu prikazani rezultati ekstrakcije kolokacija iz teksta online članka iz računalnog časopisa *Smash Magazine* na temu *frontend-a* te njihove analize. Pored samih

primjera, rezultati uključuju opisivanje značenja kolokacija, identificiranje, navođenje njihovih vrsta i kategorizacija prema vrsti, slobodan prijevod kolokacija prema prijedlogu autorice završnog rada, te navođenje mogućih kolokacija koje imaju slično značenje. Navedene parametre za analizu odabranih kolokacija razradila je autorica ovog završnog rada.

2. Opis ciljeva i metodologije

2.1. Predmet i ciljevi

Predmet ovog završnog rada je opis i definiranje kolokacija, njihovo prepoznavanje u autentičnom tekstu iz područja struke, te njihov kratak opis, tj. analiza, no velika je težina pridodana važnosti njihovog razumijevanja i uključivanja u učenje vokabulara stranog jezika, kao i žargona određene struke. Ovaj je rad usmjeren prema informatičkoj struci, no iste se preporuke mogu odnositi i na ostale struke ili profesionalna okruženja gdje je već razvijen neki žargon koji se koristi samo između članova tog okruženja.

Ovim se radom namjerava ispuniti nekoliko ciljeva. U širem smislu, ciljevi obuhvaćaju pokušaj postizanja olakšane komunikacije, odnosno osvještavanje o potrebi za istom razvijanjem tzv. kolokacijske kompetencije. Budući da sam i sama studentica u području informatičke struke, kroz period svog studiranja susrela sam se sa mnogim novim izrazima i frazama na engleskom jeziku koji su mi bili nepoznati te su za mene imali potpuno drugačije značenje od onog koje oni nose u informatičkom žargonu. Zbog toga razumijem potrebu za osvještavanjem studenata o upotrebi i razumijevanju kolokacija kako bi komunikacija između studenata i profesora, za svako profesionalno područje za koje ih oni pripremaju, bila što kvalitetnija. Upravo je želja za povećanjem vlastitog vokabulara bila moja motivacija za odabir i istraživanje ove teme završnog rada, no potencijalna mogućnost motivacije svakog čitatelja ovog rada bila mi je još veći poticaj.

U užem smislu, ciljevi ovog rada koji će se nastojati ispuniti podijeljeni su na ciljeve teorijskog dijela te ciljeve praktičnog dijela. Ciljevi teorijskog dijela rada su:

- Definirati pojam kolokacija i prikazati kategorizaciju pomoću teorijskih izvora literature.
- Prikazati osnovne osobine kolokacija i potvrditi ih na primjerima iz engleskog jezika, s posebnim osvrtom na engleski jezik informatičke struke, kao i kontrastivnu analizu, koristeći teorijske izvore literature.

Ciljevi praktičnog dijela rada su:

- Provjeriti je li u autentičnim tekstovima iz informatičke struke moguće pronaći primjere nekih od tipova kolokacija koje smo ustanovili na temelju teorijske literature.
- Identificirati (u autentičnom tekstu) i ukratko opisati odabrane kolokacije primjenom spoznaja iz teorijskog dijela.

Prema zadanim ciljevima, formirala sam pretpostavke na temelju kojih će biti donijet zaključak na kraju rada te metode rada kojima će se on izraditi. Pretpostavke koje prethode samom pisanju rada uključuju:

- U teorijskoj literaturi moguće je pronaći izvore kojima se može definirati pojam kolokacija kroz moguću kategorizaciju.
- U teorijskoj literaturi moguće je ustanoviti osnovne osobine kolokacija i potvrditi ih na primjerima iz engleskog jezika, s posebnim osvrtom na engleski jezik informatičke struke, kao i kontrastivnu analizu.
- U autentičnim tekstovima iz informatičke struke, moguće je pronaći primjere nekih tipova kolokacija koje smo ustanovili na temelju teorijske literature.
- Odabrane kolokacije bit će moguće svrstati i opisati primjenom spoznaja stečenih proučavanjem teorijske literature.

2.2. Metodologija izrade rada

Za izradu završnog rada provela sam teorijsko istraživanje literature poput znanstvenih radova, znanstvenih članaka te časopisa i knjiga. Veliki dio rada potkrijepljen je primjerima koji sam preuzela iz rječnika kolokacija i online dostupnih rječnika. Razrada teme odrađena je proučavanjem velikog broja literaturnih izvora i navođenjem definicija i opisnih razrada pojmova koji opisuju temu. Od programskih alata i aplikacija koje sam koristila u izradi ovog rada izdvajam Zotero i Google Scholar kao pomoć kod citiranja izvora literature koji su korišteni, ali i pronalaženja istih. Osim navođenja definicija raznih autora i opisa preuzetih iz literature, u radu je prisutno i autorsko opisivanje pojmova te su prisutni osobni osvrti na temu. Osim teorijskog istraživanja literature, uključeno je i praktično istraživanje članka iz računalnog časopisa iz kojeg sam ručno izdvojila kolokacije te ih kategorizirala i provela kratku kvalitativnu analizu. Posebnu napomenu važno je staviti na ručnu ekstrakciju kolokacija iz članka. Postoje mnogi alati kojima se moguće služiti za ovakav tip ekstrakcije, na primjer TermeX, Simple Concordance i Collocation Extract. (Miscin, 2013) Smatram da ručna ekstrakcija kolokacija nosi veliku težinu u trudu uloženom u izradu praktičnog dijela ovog završnog rada.

3. Pojam i uloga kolokacija u engleskom jeziku

Svaki jezik posjeduje svoja obilježja koja njegovi govornici moraju usvojiti kako bi ga mogli tečno i s lakoćom govoriti. Također, razumijevanje jezika mnogo je lakše kada smo upoznati sa nekim karakteristikama tog jezika, bilo gramatičkim ili leksičkim karakteristikama. Jedne od najboljih primjera takvih obilježja, a koje su prisutne u svakom jeziku, upravo su kolokacije. U narednim ću potpoglavljima nastojati, na temelju teorijske literature definirati i detaljnije pojasniti pojam kolokacija i nekih obilježja vezanih uz njih, kao i predstaviti njihovu ulogu u engleskom jeziku te navesti neke primjere iz informatičke struke.

3.1. Definicija pojma 'kolokacija' i njegova najvažnija obilježja

Pojam kolokacija internacionalizam je u mnogim jezicima, a dolazi od spoja latinskog *com* (zajedno, s) i *locare* (smjestiti), te predstavljaju smještaj, suprotstavljanje ili kombinaciju riječi (Stojić i Murica, 2010). Smatraju se lingvističkim i leksikografskim fenomenom zbog svoje sposobnosti da izbjegnu ikakvu karakterizaciju i primjenu sintaktičkih ili semantičkih pravila. Postoje kategorizacije i strukturne podjele kolokacija, no problem se javlja kod prevođenja kolokacija na strane jezike, a što će biti obrađeno u kasnijem poglavlju (McKeown & Radev, 1997).

John Rupert Firth poznat je kao otac kolokacija jer je prvi „upotrijebio pojam 'kolokacija' i objasnio njegovo značenje kao karakteristične i često ponavljajuće kombinacije riječi.“¹ Također, spomenuo je „sposobnost riječi (baze) da se okarakterizira svojim najtipičnijim kolokatorom“² – objasnio je to rečenicom „Riječi koje okružuju pojedinu riječ pomoći će vam da proniknete u njeno značenje“³. (Evert, 2007, str.2)

¹ J. R. Firth (1957) introduced the term “collocations” for characteristic and frequently recurrent word combinations (izvor: Evert, 2007, str.2)

² meaning and usage of a word (the node) can to some extent be characterised by its most typical collocates (izvor: Evert, 2007, str.2)

³ You shall know a word by the company it keeps

Slika 1: John Rupert Firth (izvor: Scott, N. C. (1961). John Rupert Firth. *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, 24(3), 412–418)

Bartsch (2004) daje jednu od mogućih definicija kolokacija: „Kolokacije se mogu definirati kao često ponavljajuće, relativno fiksne sintagmatske kombinacije dviju ili više riječi.“ (str. 11). Pojašnjeno, ova definicija kolokacija govori o parovima ili višestrukoj kombinaciji riječi (kolokata) koje se često pojavljuju zajedno u pisanim tekstovima ili se koriste u govoru. Svaki je taj par relativno nepromjenjiv, što znači da se uglavnom koristi u istom značenju i sintaksi. Kolokacije čine veliki dio vokabulara govornika nekog jezika te su samim time temelj kvalitetnog govorenja i razumijevanja tog jezika.

Za bolje razumijevanje samog pojma kolokacija, potrebno je biti upoznat sa njihovom strukturom, točnije sastavnim dijelovima kolokacije. Svaka se kolokacija sastoji od dva **kolokata** (sastavnih dijelovi kolokacije), a to su tzv. **baza** i **kolokator**. **Baza** (nosiva riječ) ustvari je fiksni dio kolokacije koji ostaje nepromijenjen i nosi značenje, dok je kolokator dio kolokacije koji joj daje značenje i svrhu. Baza je najčešće promjenjiva vrsta riječi poput imenice ili glagola, dok su prilozi najčešće u ulozi kolokatora jer najbolje kolociraju sa svim vrstama riječi koje predstavljaju bazu (Stojić i Murica, 2010). Poznavanje sastavne strukture kolokacije biti će korisno u kasnijem poglavlju Obrasci tvorbe kolokacije kako bismo razumjeli načine tvorbe kolokacija, a gdje ćemo i prikazati najčešće parove baza i kolokatora koji se koriste.

Spominjući strukturu kolokacija, naišli smo na još jedan termin koji se često koristi u situacijama gdje se spominju kolokacije, a to je pojam 'kolocirati'. Definicija pojma kolocirati je sljedeća: „Kolociranje (riječi i izraza) obuhvaća često korištenje tih riječi i izraza zajedno na

način koji zvuči ispravno ljudima koji su cijeli život govorili određeni jezik, ali se možda takva kombinacija ne očekuje zbog značenja“ („Collocate“, 2017).

Pojam kolocirati uglavnom se odnosi na međuodnos baze i kolokatora svake kolokacije. Pojedini kolokatori bolje kolociraju sa određenim bazama te je uvijek potrebno obratiti pozornost na razinu kolociranja koju kolokacija zadovoljava.

Seretan (u Mohammed, 2019) navodi sljedeće karakteristike kolokacija koje ih razlikuju od ostalih jezičnih struktura, a primjenjive su na sve oblike kolokacija:

- **Kolokacije su montažna jezična struktura** (eng. *Collocations are prefabricated*). One se mogu jednostavno i brzo oblikovati, kao i njihovo značenje. Pravi primjer ove karakteristike je usvajanje jezičnih sposobnosti kod djece – ona ne pamte samo pojedinačne riječi i njihova značenja, već s lakoćom usvajaju i velike nizove riječi. Usvajanjem takvih blokova riječi gradi se tečnost i prirodnost govorenja jezika i izražavanja.
- **Kolokacije su arbitrarna (proizvoljna) jezična struktura** (eng. *Collocations are arbitrary*). One nisu produkt uobičajenih jezičnih pravila koja se primjenjuju, već se strukturiraju korištenjem proizvoljnih riječi kako bi se izvelo neko novo značenje. Proizvodnja kolokacija može biti individualna za svaku osobu koja govori određenim jezikom.
- **Kolokacije su nepredvidiva jezična struktura** (eng. *Collocations are unpredictable*). Budući da kolokacije ne podliježu jezičnim pravilima, vrlo ih je teško predvidjeti. Pojednostavljeno, ova karakteristika govori o nemogućnosti predviđanja riječi koja će najbolje odgovarati pojedinom kolokatoru. Ova karakteristika, zajedno sa proizvoljnošću kolokacija, osobito je bitna za osobe koje jezik uče kao strani jezik, zbog razlika među pojedinim jezicima.
- **Kolokacije su ponavljajuća pojava** (eng. *Collocations are recurrent*). Ova karakteristika bazira se uglavnom na čestom korištenju kolokacija u svakodnevnom izražavanju te dopušta njihovo ponavljanje. Činjenica da se kolokacije ponavljaju olakšava njihovo usvajanje, a posebno prilikom učenja novog stranog jezika.
- **Kolokacije se tvore od dvije ili više riječi** (eng. *Collocations are created of two or a lot of words*). U teoriji, ne postoji brojčani limit riječi od kojih se kolokacija sastoji. Mnogo kolokacija koje su strukturirane od većeg broja riječi zaista olakšavaju svakodnevno izražavanje i korištenje jezika zbog ustaljenog izraza kojim se jednostavnije može pojasniti neka tvrdnja, a koja će biti razumljiva i sažeto iznijeta.

3.2. Uloga kolokacija u uporabi engleskog jezika

Prilikom usvajanja sustava novog stranog jezika, fokus je uvijek usmjeren na gramatičke strukture te pravilno gramatičko izražavanje i usvajanje pravila. Iako se gramatika jezika ne smije zanemarivati, ista se količina pažnje mora pridavati semantičkim i sintaktičkim strukturama jezika jer one uvelike pomažu boljem usvajanju, a na kraju i razumijevanju jezika.

3.2.1. Kolokacijska kompetencija

Jedno od najvažnijih dimenzija ovladavanja novim stranim jezikom koja se mora uzeti u obzir je kolokacijska kompetencija. Definicija kolokacijske kompetencije prema Petrović (2007, str. 31) je: „stvaranje, interpretiranje, prihvaćanje i odbacivanje kombinacija riječi koje se na sintagmatskoj razini supojavljaju i pri tome ulaze u različite semantičke odnose.“

Uzevši u obzir da su kolokacije proizvoljne, nepredvidive, česte i ponavljajuće, njihovo usvajanje i razumijevanje mora se razvijati tijekom vremena, a posebno prilikom usvajanja novog stranog jezika. Upravo sposobnost korištenja i razumijevanja kolokacija indikator je kolokacijske kompetencije koja neizmjeno pomaže u razumijevanju značenja riječi te smanjuje teret baratanja sa novim nepoznatim stranim jezikom koji pojedinac tek kreće učiti, no može itekako koristiti i naprednim korisnicima stranog jezika. (El-Dakhs, 2015).

Osim kod usvajanja stranog jezika, kolokacijska kompetencija važna je i kod usvajanja izraza žargona određene struke. Na primjer, kao što je i tema ovog rada, informatička struka sadrži složene izraze žargona koji se vrlo često sastoje od kolokacija, a koje koriste svi stručnjaci u području informatičke struke. Sama prilagodba određenoj struci počinje od usvajanja vokabulara i terminologije koji se u toj struci koristi i razumijevanjem pojedinih izraza kako bi se, na primjer, radni zadaci mogli odraditi pravilno i na najbolji mogući način.

3.2.2. Prednosti razumijevanja i korištenja kolokacija

Prema Rao (2018), kolokacije su vrlo važan dio usvajanja stranog jezika te predstavljaju neizostavni dio učenja engleskog jezika svim učenicima. Učenje i širenje vokabulara učenika ključni je element kako usvajanja materinjeg jezika, tako i učenja novog jezika. Korištenje kolokacija također je odličan način da se usvojeni vokabular dodatno proširi i usustavi te da se savladanim prethodno usvojenim riječima dodaju nova značenja. Učenjem kolokacija učenici mogu poboljšati svoje sposobnosti korištenja jezika u govoru i pismu, koristiti izraze koje koriste izvorni govornici engleskog jezika, jasnije i točnije izraziti svoje ideje, poboljšati sofisticiranost i lakoću pisanja te naravno još više razvijati svoje znanje i razumijevanje jezika. Najveća prednost korištenja kolokacija je upravo činjenica da njihovim korištenjem, korištenje engleskog jezika zvuči mnogo prirodnije i izvornije. Pored toga,

kolokacije su jedna od dimenzija jezika u kojem se očrtava njegova posebnost u odnosu na druge jezike.

Balıkçı (2018) navodi jedan od razloga zbog kojeg učenje i proizvodnja kolokacija može biti zahtjevno čak i naprednim učenicima engleskog jezika, a razlog je broj samih kolokacija koji je mnogo veći od broja svih riječi jer se iste riječi mogu pojaviti u više kolokacija i kombinacija te je samim time njihov opseg mnogo veći. Također, kolokacijska kompetencija omogućuje učenicima koji je posjeduju da stvaraju kolokacije koje nisu samo gramatički ispravne, već su i autentične i individualne za svakog pojedinog učenika. Obično postoji više od jednog načina da se izrazi neka misao, no samo nekoliko od tih načina zvuče prirodno izvornom govorniku jezika. Upravo se zbog toga mora pravilno odabrati kolokacija kao kombinacija riječi koja će na najjasniji način prenijeti poantu misli.

Namvar (bez dat.) također navodi kako je znanje kolokacija važno za, ne samo točnost u znanju jezika, već i za tečnost i prirodnost korištenja tog jezika. Kolokacije poboljšavaju sposobnost učenika u usmenoj i pismenoj komunikaciji, slušanju i čitanju. Osim toga, korištenje kolokacija pozitivno utječe na razvoj vještina razumijevanja i slušanja, brzinu čitanja i bolju usmenu komunikaciju. Učenje kolokacija pomaže učenicima da razumiju koje jezične dijelove i strukture koriste izvorni govornici u govoru i pisanju.

Nesselhauf (2003.) opisala je provedenu istraživačku studiju koja analizira upotrebu glagolskih i imenskih kolokacija u engleskom jeziku kod naprednih studenata njemačkog govornog područja u slobodnoj pisanoj produkciji. Analizirana su 32 eseja koja su pisali studenti engleskog jezika treće i četvrte godine sa njemačkog govornog područja, točnije studenti koji žele steći znanje napredne razine engleskog jezika. U sklopu istraživanja, analizirane su pogreške koje su studenti radili u korištenju kolokacija, te su neke od grešaka usko povezane sa utjecajem materinskog jezika. Pojašnjeno, na proizvodnju kolokacija stranog jezika uvelike utječe jezična struktura prijevoda te kolokacije na materinski jezik učenika. Kao primjer u ovom istraživanju dana je kolokacija 'raditi zadaću' koju su neki studenti na engleskom izveli kao *make homework* (eng. *raditi zadaću*) zbog utjecaja njemačkog jezika gdje ta kolokacija zvuči: *Hausaufgaben machen* (njem. *raditi zadaću*). Do greške je došlo zbog sličnosti njemačke riječi *machen* (njem. *raditi*) sa engleskom riječi *make* (eng. *raditi*), no ispravan oblik ove kolokacije je *do homework* (eng. *raditi zadaću*). Još jedan od primjera povezan je sa korištenjem člana u njemačkom jeziku, na primjer *die Erlaubnis bekommen* (njem. *dobiti dozvolu*) pa su studenti tu kolokaciju na engleski jezik preveli: *get the permission* (eng. *dobiti dozvolu*), dok pravilna kolokacija izgleda: *get permission*. Zbog obavezne upotrebe člana u njihovom materinskom jeziku (njemačkom), automatski su preveli kolokaciju na engleski jezik koristeći član *the*, iako on u ovom slučaju nije potreban. Naravno, osim negativnog utjecaja materinskog jezika, važno je spomenuti da on u mnogim slučajevima može

imati i pozitivan utjecaj na stvaranje kolokacija stranog jezika. Na primjer, kolokacija 'graditi kuću' na njemačkom zvuči: *ein Haus bauen* pa su je studenti preveli na engleski na pravilan način: *build a house*.

Svi ovi izvori i primjeri donose nam istu poantu – uloga kolokacija u engleskom jeziku vrlo je velika i važna, ne samo za širenje vokabulara i jednostavnije sporazumijevanje, već i za točnost i tečnost korištenja engleskog jezika u govoru i pismu. Uporaba kolokacija u stranom jeziku donosi izazove. Osim toga, samo korištenje i razumijevanje kolokacija indikator je visoke razine fluentnosti i razvoja jezičnih sposobnosti u nekom jeziku, pa tako i u engleskom.

3.3. Kolokacije u engleskom jeziku informatičke struke

Kako bismo razumjeli upotrebu kolokacija u engleskom jeziku informatičke struke, potrebno je najprije ukratko objasniti pojmove jezika za posebne svrhe (eng. *Language for specific purposes*), zatim engleskog jezika za posebne svrhe (eng. *English for specific purposes*) te povezati te pojmove sa engleskim jezikom informatičke struke kao posebne svrhe i upotrebom kolokacija u istom.

3.3.1. Jezik za posebne svrhe

Jezik za posebne svrhe (eng. *Language for specific purposes – LSP*) koristi se za poučavanje i istraživanje jezika povezanog sa komunikacijskim potrebama govornika kada je u pitanju određeno radno mjesto, akademsko ili profesionalno okruženje. U takvim se situacijama jezik koristi u ograničenom kontekstu i obujmu, a svaki je jedinstveni za organizaciju ili skupinu ljudi među kojima se koristi. Korištenje jezika u takvim okruženjima uglavnom je ograničeno i predvidivo, točnije koriste ga članovi tih okruženja koji poznaju i razumiju sve izraze i riječi koje se koriste, a malo je vjerojatno da će netko izvan okruženja u potpunosti razumjeti te izraze (Basturkmen & Elder, 2004).

Dva središnja aspekta jezika za posebne svrhe su analiza potreba (eng. *needs analysis*) i opis korištenja jezika u ciljanim situacijama (eng. *description of language use in target situations*). Analiza potreba definira se kao „pokušaj sustavnog prikupljanja informacija o komunikacijskim zahtjevima s kojima se suočavaju oni u ciljnoj situaciji.“ (str. 674). Te se informacije koriste u kreiranju tečajeva stranog jezika za ciljane skupine kako bi se učenicima olakšalo svladavanje jezika i prevladavanje eventualnih poteškoća. Na taj se način kreiraju tečajevi za koje učenici smatraju da su motivirajući i njima korisniji zbog prilagođenosti tečaja upravo njihovoj struci, organizaciji ili okruženju. Drugi ključan aspekt je opis korištenja jezika u ciljanim situacijama, koji se fokusira na opisivanje načina na koji se jezik koristi u specifičnim akademskim, profesionalnim ili radnim kontekstima. Uzima u obzir strukturu komunikacije,

upotrebu žanra i uglavnom korištenje jezika struke ciljanog okruženja (Basturkmen & Elder, 2004).

Engleski jezik za posebne svrhe (eng. *English for Specific Purposes – ESP*) dio je jezika za posebne svrhe. Dok jezik za posebne svrhe usmjerava svoj fokus na općenito podučavanje jezika za posebne svrhe, engleski jezik za posebne svrhe je usmjeren samo na engleski jezik te je mnogo veći naglasak na učenju i širenju vokabulara specifično vezanog za pojedine struke. Podučavanje engleskog jezika za posebne svrhe smatra se zasebnom aktivnosti u okviru nastave engleskog jezika (eng. *English Language Teaching – ELT*) (Dudley-Evans et al., 1998).

Strevens (u Johns & Dudley-Evans, 1991, str. 3) navodi četiri apsolutne i dvije varijabilne karakteristike kao definiciju engleskog jezika za posebne svrhe. Apsolutne karakteristike su sljedeće:

- Dizajniran da zadovolji specifične potrebe učenika engleskog jezika
- Sadržajno (temama i predmetima obrade) povezan sa pojedinim disciplinama, zanimanjima i aktivnostima
- Usredotočen na jezik prikladan za te aktivnosti u sintaksi, leksici, diskursu, semantici itd. te analizu diskursa
- U kontrastu je sa općim engleskim jezikom

Varijabilne karakteristike mogu, ali i ne moraju biti točne. Odnose se na to da je ESP:

- Ograničen u vidu vještina učenja koje su nužne kako bi se on mogao usvojiti (npr. samo čitanje)
- Ne podučava se prema nekoj unaprijed određenoj metodologiji

3.3.2. Engleski jezik informatičke struke

U potpoglavlju Jezik za posebne svrhe predstavljen jezik za posebne svrhe te engleski jezik za posebne svrhe koji se uglavnom koriste u nekim određenim profesijama ili obrazovnim programima. Kao što je i tema ovog rada, važno je definirati što je to informacijska znanost i informatička struka općenito kako bismo razumjeli njen žargon te potrebu za korištenjem jezika za posebne svrhe u toj profesiji.

Taylor (kao što govori Borko, 1968, str. 3) navodi nam definiciju informacijske znanosti: „Informacijska znanost je disciplina koja istražuje svojstva i ponašanje informacija, sila koje upravljaju protokom informacija i sredstva obrade informacija radi optimalne dostupnosti i upotrebljivosti.“ Informatika se općenito bavi prikupljanjem, obradom, prijenosom i korištenjem informacija, a sve korištenjem raznih softvera, aplikacija ili programa na elektroničkim uređajima (najčešće računalima). Informatičku struku čini prakticiranje informatike i

informatijskih znanosti od strane informatičara i ostalih profesionalaca (razvojni programeri, tester, stručnjaci za informatičku podršku i slično).

Kao u svakoj struci i profesiji, tako se i u informatičkoj struci koristi žargon kojim se služe svi koji na bilo koji način sudjeluju u radu u istoj. Zbog toga je važno, kod obrazovanja osoba zainteresiranih za informacijske znanosti, uvesti engleski jezik za posebne svrhe u regularnu nastavu engleskog jezika. Informatički je žargon obilan te je vrlo važno usvojiti razgovorne pojmove kako bi sama komunikacija i razumijevanje unutar struke bilo što bolje. Pretpostavka je da svi učenici ili studenti koji se opredijele za informatičke smjerove, jednog dana žele raditi u nekom od mnogih informatičkih poduzeća. Poznavanje vokabulara, žargona i razgovornih pojmova te njihovih značenja jedno su od velikih prednosti koja će istaknuti mladog informatičara te dati poduzeću poticaj da zaposli upravo njega.⁴

3.4. Primjeri kolokacija u engleskom jeziku informatičke struke

Kao što je prikazano u poglavljima 3.2. i 3.3., kolokacije su vrlo značajne za efikasno korištenje vokabularom informatičke struke. U ovom poglavlju biti će prikazano nekoliko kolokacija iz područja *frontend*⁵ i *backend*⁶ razvoja te opis njihovih značenja.

Abecednim je redom navedeno 8 primjera kolokacija, opis i značenja, a kreirani su dijelom samostalno od strane autorice rada korištenjem iskustva stečenog tijekom studija, a dijelom korištenjem Macmillan internetskog rječnika⁷.

1. access a database

Jedan od uobičajenih prijevoda kolokacije *access a database* je 'pristupiti bazi podataka'. Koristi se kod izgradnje web stranica i/ili aplikacija koje koriste bazu podataka zbog spremanja nekih podataka i njihovog ponovnog korištenja. Bazi podataka se pristupa u slučaju kada neki podatak spremamo u nju, tražimo u njoj ili uzimamo iz nje. Sastoji se od baze *database* i kolokatora *access*. U ovom slučaju baza *database* može se upariti sa mnogo drugih kolokatora, npr. *upgrade* (nadograditi), *search* (pretražiti) itd., kako bi tvorila nove kolokacije.

⁴ https://www.academia.edu/download/42749181/Alhamami_review_Oxford_English_for_IT.pdf

⁵ Dio web stranice s kojim korisnik izravno komunicira. Naziva se i klijentskom stranom aplikacije. (preuzeto s: <https://www.geeksforgoeks.org/frontend-vs-backend/>)

⁶ Serverska strana web aplikacije koji pohranjuje i raspoređuje podatke, dio web stranice s kojim korisnik ne može komunicirati. (preuzeto s: <https://www.geeksforgoeks.org/frontend-vs-backend/>)

⁷ <https://www.macmillandictionary.com/>

2. accompanying documentation⁸

Jedan od uobičajenih prijevoda kolokacije *accompanying documentation* je 'prateća dokumentacija'. Odnosi se na dokumentaciju koja se koristi uz sami softver, program ili slično. Sadrži podatke o softveru, kako se on koristi, koje mogućnosti nudi i ostale informacije koje su potrebne prilikom korištenja softvera. Sastoji se od baze *documentation* i kolokaorta *accompanying*. Baza *database* može se upariti sa novim kolokatorima, npr. *detailed* (detaljna), *provide* (pružiti), *update* (ažurirati) kako bi tvorila nove kolokacije.

3. a software company

Jedan od uobičajenih prijevoda kolokacije *software company* je 'softversko poduzeće'. Softverska poduzeća izrađuju programe koji pomažu timovima da komuniciraju i surađuju. Ona posluju sa odjelima razvoja, dizajna i programiranja. Upravo u takvim poduzećima se najčešće zapošljavaju *frontend* i *backend developer*⁹. Kolokacija se sastoji od baze *software* i kolokatora *company*. Baza *software* može se upariti sa drugim kolokatorima, npr. *install* (instalirati), *develop* (razviti), *update* (nadograditi) i slično, kako bi tvorila nove kolokacije.

4. browser window

Jedan od uobičajenih prijevoda kolokacije *browser window* je 'prozor preglednika'. Budući da se u *frontend* i *backend* području informatičke struke razvijaju mrežne aplikacije, one se pokreću upravo u pregledniku, točnije u prozoru preglednika. Kolokacija se sastoji od baze *browser* i kolokatora *window*. Baza *browser* može se upariti sa nekim drugim kolokatorom, npr. *add-on* (dodatak), *toolbar* (alatna traka), *update* (ažurirati) i slično, kako bi tvorila nove kolokacije.

5. fix a bug

Jedan od uobičajenih prijevoda kolokacije *fix a bug* je 'popraviti grešku'. *Bug* predstavlja grešku koja onemogućuje rad kreiranom web-mjestu, te je posao developera da je popravi i omogući nesmetani rad aplikacije. Kolokacija se sastoji od baze *bug* i kolokatora *fix*. Baza *bug* može se upariti sa mnogim drugim kolokatorima, npr. *major* (velika), *contain* (sadržavati), *find* (pronaći) i slično, kako bi tvorila nove kolokacije.

⁸ <https://www.macmillandictionary.com/collocations/british/documentation>

⁹ Osoba koja razvija softver i/ili aplikaciju; piše programski kôd, otklanja pogreške i izvršava programski kôd. (preuzeto s: <https://www.techopedia.com/definition/17095/developer>).

6. web-based application

Jedan od uobičajenih prijevoda kolokacije *web-based application* je 'mrežna aplikacija'. Odnosi se na svaku aplikaciju kojoj se pristupa putem mrežne veze koristeći HTTP/HTTPS protokol. Takva aplikacija ne postoji u memoriji računala već joj se pristupa putem preglednika. Upravo se takve aplikacije razvijaju u *frontend* i *backend* području informatičke struke. Kolokacija se sastoji od baze *application* i kolokatora *web-based*. Baza *application* može se upariti sa drugim kolokatorima, npr. *run* (pokrenuti), *interface* (sučelje) i slično, kako bi tvorila nove kolokacije.

7. website building

Jedan od uobičajenih prijevoda kolokacije *website building* je 'izgradnja web-stranica'. Osim mrežnih aplikacija, posao *frontend* i *backend* developera također je izgradnja web-stranica. *Backend* developer gradi funkcionalnost i 'pozadinu' web-stranice, dok *frontend* brine o izgledu i prezentaciji iste. Kolokacija se sastoji od baze *website* i kolokatora *building*. Baza *website* može se upariti sa novim kolokatorima, npr. *access* (pristup), *maintain* (održavati), *own* (posjedovati) i slično, kako bi tvorila nove kolokacije.

8. write code

Jedan od uobičajenih prijevoda kolokacije *write code* je 'napisati kôd'. Čitav posao developera bazira se na pisanju kôda kojim se izrađuju web stranice i mrežne aplikacije. *Frontend* developeri koriste se prezentacijskim jezicima poput HTML-a i CSS-a, dok se *backend* developeri koriste nekim od programskih jezika kao što su PHP, JavaScript, C++ i slično. Kolokacija se sastoji od baze *code* i kolokatora *write*. Baza *code* može se kombinirati sa nekim drugim kolokatorima, npr. *learn* (naučiti), *delete* (obrisati), *complicated* (komplicirani) i slično, kako bi tvorila nove kolokacije.

Ove kolokacije su neki od osnovnih izraza koje mora poznavati svaki *frontend* ili *backend* developer. Svaka od tih kolokacija sastoji se od baze i kolokatora koji se, kao što je i navedeno, može koristiti u mnogo novih kolokacija koje su također vezane uz *frontend* i *backend* razvoj. Upravo je zbog toga važno razumijevanje svakog pojedinog dijela kolokacije, ali i nje kao cjeline. Na primjer, kolokacija 7. *browser window*. Svaki developer razumije da se radi o prozoru (kartici) internetskog preglednika, no osoba koja ne poznaje kolokacije mogla bi zaključiti da se radi o osobi koja razgledava prozore i izloge trgovina, a posebno kada se zamijene mjesta bazi i kolokatoru ove kolokacije – *window browser*. Zbog toga je važno za svaku osobu koja se želi upustiti u vode *frontend* i *backend* razvoja da razumije terminologiju struke.

4. Vrste kolokacija

Kategorizaciju kolokacija različiti autori izlažu na različite načine. Uglavnom ta podjela na vrste kolokacija ovisi o cilju i metodologiji istraživanja ili studije koja se provodi, kao i prema kriterijima koji čine temelj za kategorizaciju.

Za potrebe ovog rada, klasifikacija koju ćemo mi usvojiti i prikazati je podjela na tzv. gramatičke i leksičke kolokacije. Ta je podjela preuzeta od Kurosakija (2013) koji razvrstava kolokacije prema dva kriterija: kolokacijskim kategorijama i kolokacijskim tipovima. Kolokacijske kategorije označavaju gramatičku strukturu kolokacija (gramatičke kolokacije), a kolokacijski tipovi su semantičke vrste kolokacija (leksičke kolokacije). Osim te podjele, spomenuti ćemo terminološke kolokacije, preuzete od Bukovčan (2009), Radek i Pešut (2016) i Špiranec (2012), a koje su usko povezane sa jezikom struke, u našem slučaju engleskim jezikom informatičke struke.

4.1. Gramatičke kolokacije

Prema Mohammedu (2019), gramatičke kolokacije su fraze koje sadrže dominantne, funkcijske riječi, to jest imenice, pridjeve ili glagole kao baze, te prijedloge ili neke gramatičke strukture (infinitiv ili klauze¹⁰) kao zavisne riječi (kolokatore). Razlikuju se od leksičkih kolokacija jer one ne sadrže prijedloge, infinitive ili klauze. Također, skoro sve gramatičke kolokacije su fiksne kolokacije, na primjer *depend on* (ovisiti o).

Rao (2018) navodi podjelu gramatičkih kolokacija na 9 osnovnih tipova: imenica + prijedlog (eng. *noun + preposition*), imenica + infinitiv (s prijedlogom *to*) (eng. *noun + to-infinitive*), imenica + imenička klauza (eng. *noun + that-clause*), prijedlog + imenica (eng. *preposition + noun*), pridjev + prijedlog (eng. *adjective + preposition*), prijedlog + infinitiv (s prijedlogom *to*) (eng. *preposition + to-infinitive*), pridjev + imenička klauza (eng. *adjective + that-clause*), glagol + infinitiv (s prijedlogom *to*) (eng. *verb + to-infinitive*) i glagol + infinitiv (eng. *verb + bare infinitive*).

Za svaku od tih podjela, u tablici 1 prikazani su: naziv strukture na engleskom jeziku (I) koji je preuzet iz Rao (2018), naziv strukture na hrvatskom jeziku (II) te primjer na engleskom jeziku (III). Prijevod primjera (IV) naveden je prema prijedlogu autorice završnog rada. Dakle, primjeri za svaku vrstu kolokacija su smišljeni od strane autorice završnog rada.

¹⁰ Skupina riječi koja uključuje subjekt i glagol koji čine jednostavnu rečenicu ili samo dio rečenice. Preuzeto 6.9.2022. s <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/clause>

Tablica 1: Tipovi gramatičkih kolokacija (izvor: Rao, 2018)

	(I) Naziv tipa strukture na engleskom jeziku	(II) Naziv tipa strukture na hrvatskom jeziku	(III) Primjer na engleskom jeziku	(IV) Prijevod primjera prema prijedlogu autorice rada
1.	noun + preposition	imenica + prijedlog	She is taking a course in English.	Ona pohađa tečaj (iz) engleskog jezika.
2.	noun + to-infinitive	imenica + infinitiv (s prijedlogom to)	I'm planning to get a loan to start a business.	Imam u planu dobiti zajam da pokrenem posao. / Planiram da dobijem zajam da pokrenem posao.
3.	noun + that-clause	imenica + imenička klauza	He had a feeling that this was going to happen.	Imao je osjećaj da će se to dogoditi.
4.	preposition + noun	prijedlog + imenica	They were asked to participate in the group discussion.	Zamoljeni su da sudjeluju u grupnoj diskusiji.
5.	adjective + preposition	pridjev + prijedlog	My mother is angry at me because I forgot her birthday.	Moja majka je ljuta na mene jer sam zaboravila njen rođendan.
6.	adjective + to-infinitive	pridjev + infinitiv (s prijedlogom to)	I was happy to see her again.	Bila sam sretna što sam je ponovno vidjela.
7.	adjective + that-clause	pridjev + imenička klauza	It is possible that my friend is sick.	Moguće je da je moj prijatelj bolestan.
8.	verb + to-infinitive verb + bare infinitive	glagol + infinitiv (s prijedlogom to) glagol + infinitiv (bez prijedloga to)	I want to learn how to dance. It might rain tomorrow.	Želim naučiti plesati. Sutra bi mogla padati kiša.

Iako će ova tema biti detaljnije prikazana u 6. poglavlju, važno je spomenuti moguću prepreku u prijevodu kolokacija na hrvatski jezik zbog razlika u jezičnoj strukturi ovih dvaju jezika. Kao primjer možemo uzeti 6. tip kolokacije; primjer *I was happy to see her again* na hrvatski se jezik ne može prevesti doslovno, jer bi takav izraz bio netočan i neprirodan, te je točniji i prirodniji prijevod „Bila sam sretna što sam je ponovno vidjela“.

4.2. Leksičke kolokacije

Bahns (1993, str. 57) nudi sljedeću definiciju leksičkih kolokacija: „Leksičke kolokacije ne sadrže prijedloge, infinitive ili klauzule, već se sastoje od više kombinacija imenica, pridjeva, glagola i priloga.“ Rao (2018) i Mohammed (2019) navode podjelu leksičkih kolokacija na 7 osnovnih tipova: (1) glagol (za izražavanje aktivnosti/stvaranja nečega) + imenica/zamjenica/prijedložni izraz; (2) glagol (za izražavanje ukidanja/prestanak nečega) +

imenica; (3) pridjev + imenica; (4) imenica + glagol koji imenuje aktivnost koju izvodi referent¹¹ ove imenice; (5) kvantifikator¹² + imenica; (6) prilog + pridjev i (7) glagol + prilog.

Svi su tipovi prikazani u tablici 2, a za svaki od tipova naveden je (I) naziv tipa strukture na engleskom jeziku, (II) naziv tipa strukture na hrvatskom jeziku, (III) primjer na engleskom jeziku te (IV) prijevod primjera prema prijedlogu autorice rada. Naziv strukture na hrvatskom jeziku, primjeri i prijevod dani su od strane autorice ovog završnog rada.

Tablica 2: Tipovi leksičkih kolokacija (izvor: Rao, 2018)

	(I) Naziv tipa strukture na engleskom jeziku	(II) Naziv tipa strukture na hrvatskom jeziku	(III) Primjer na engleskom jeziku	(IV) Prijevod primjera prema prijedlogu autorice rada
1	verb (action/creation) + noun/pronoun/prepositional phrase	glagol (za izražavanje aktivnosti/stvaranja nečega) + imenica/zamjenica/prijedložni izraz	I love photographing nature with my new camera.	Volim fotografirati prirodu svojom novom kamerom.
2	verb (eradication/cancellation) + noun	glagol (za izražavanje ukidanja nečega) + imenica	She had to end the friendship .	Morala je prekinuti prijateljstvo .
3	adjective + noun	pridjev + imenica	Last night I drank a cup of warm milk .	Prošle sam večeri popila čašu toplog mlijeka .
4	noun + verb naming the activity which is performed by a designate of this noun	imenica + glagol koji imenuje aktivnost koju izvodi referent ove imenice	Snow falls more and more every winter.	Snijeg pada sve više svake zime.
5	quantifier + noun	kvantifikator + imenica	I was attacked by a pack of dogs .	Napao me čopor pasa .
6	adverb + adjective	prilog + pridjev	He strongly agreed with her.	On se dokraja složio s njom.
7	verb + adverb	glagol + prilog	My cat waits impatiently for his food.	Moja mačka čeka nestrpljivo svoju hranu.

Bahns (1993) spominje primjer 'počiniti ubojstvo' (eng. commit murder) kao kolokaciju koja je fiksna, točnije odnosi se na glagol commit koji je najčešći par imenici murder. Takav primjer možemo vidjeti u 1. tipu leksičke kolokacije prikazane u tablici 2 (glagol za izražavanje

¹¹ Naziv za izvanjezičnu stvar ili predmet, pojavnost stvarnoga svijeta koja se imenuje nekim jezičnim znakom, tj. na koju se odnosi određena leksička jedinica Preuzeto 6.9.2022. s <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=52209>.

¹² Oznaka za jedinicu kojom se označuje količina (kvantiteta) kao odredba imena (npr. sav/sva, dva/dvije, neki/neka, svaki/svaka, jedan/jedna itd.). Preuzeto 6.9.2022. s <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=34869>.

aktivnosti + imenica). Spomenimo da se u obrnutom smjeru s hrvatskog na engleski glagol 'počiniti' može prevesti na više načina na engleski (npr. do, make, commit), no upravo kolokator murder uvjetuje odabir glagola commit.

4.3. Primjeri gramatičkih i leksičkih kolokacija u općem jeziku i jeziku informatičke struke

U potpoglavljima 4.1. i 4.2. prikazani su svi tipovi gramatičkih i leksičkih kolokacija koji su ovdje prikazani s dodatnim primjerima iz općeg engleskog jezika i engleskog jezika informatičke struke. Tipovi struktura (I) preuzeti su od Rao (2018) i Mohammeda (2019), a primjeri (II i III) su dani od autorice završnog rada. Izrazi u zagradama u stupcu III služe samo za razumijevanje konteksta u kojem se kolokacija koristi u informatičkom žargonu. U podjeli prikazanoj u potpoglavlju 4.1. postoji 8 tipova gramatičkih kolokacija i 7 tipova leksičkih kolokacija, no u tablicama 3 i 4 ti su tipovi detaljnije razdvojeni kako bi se moglo dati više primjera za svaku varijaciju tipa (npr. *verb (which means action/creation) + noun/pronoun/prepositional phrase* razdvojen je na 3 tipa).

Tablica 3: Gramatičke kolokacije – primjeri kolokacija za tipove struktura (izvor: Rao, 2018 i Mohammed, 2019)

Gramatičke kolokacije		
(I) Tip strukture	(II) Primjeri iz općeg engleskog jezika	(III) Primjeri iz engleskog jezika informatičke struke
Imenica (baza) + prijedlog (eng. noun + preposition)	the price of a fact about	a project for (a client)
Imenica (baza) + infinitiv (s prijedlogom to) (eng. noun + to-infinitive)	work to do letter to read	application to develop
Imenica (baza) + imenska klauza (eng. noun + that – clause)	hope that possibility that	code that (was tested)
Prijedlog (baza) + imenica (eng. preposition + noun)	in December at night	(a program written) in JavaScript
pridjev + prijedlog (baza) (eng. adjective + preposition)	afraid of famous for	(new) computers for (the office)

pridjev + infinitiv (s prijedlogom to) (baza) (eng. adjective + to-infinitive)	wrong to think hard to find	easy to update
pridjev + imenska klauza (eng. adjective + that-clause)	sure that important that	(it is absolutely) vital that (we deliver)
glagol + infinitiv (s prijedlogom to) (baza) (eng. verb + to-infinitive)	afford to go learn to swim	learn to code
glagol + infinitiv (eng. verb + bare infinitive)	dare disturb dare accuse	(this app) cannot run (on my PC)

Tablica 4: Leksičke kolokacije –primjeri kolokacija za tipove struktura (izvor: Rao, 2018 i Mohammed, 2019)

Leksičke kolokacije		
(I) Tip strukture	(II) Primjeri iz općeg engleskog jezika	(III) Primjeri iz engleskog jezika informatičke struke
glagol (za izražavanje aktivnosti/stvaranja nečega) (baza) + imenica (eng. verb (which means creation/action) + noun)	make money catch a plane	update a database
glagol (za izražavanje aktivnosti/stvaranja nečega) + zamjenica (eng. verb (which means creation/action) + pronoun)	accuse him start when	developing it
glagol (za izražavanje aktivnosti/stvaranja nečega) + prijedložni izraz (eng. verb (which means creation/action) + prepositional phrase)	arrived in time walking in the park	upload (script) to the web
glagol (za izražavanje ukidanja/prestanak nečega) (baza) + imenica	cancel the subscription leave the concert	reject a design

(eng. <i>verb (which means eradication/cancellation) + noun</i>)		
pridjev + imenica (baza) (eng. <i>adjective + noun</i>)	rich boy heavy snow	new software
imenica u pridjevskoj funkciji + imenica (baza) (eng. <i>noun used in an attributive way + noun</i>)	ladies room bean soup	computer hardware
imenica (baza) + glagol koji imenuje aktivnost koju izvodi referent ove imenice (eng. <i>noun + verb naming the activity which is performed by a designate of this noun</i>)	birds sing flower blooms	application runs
kvantifikator + imenica (baza) (eng. <i>quantifier + noun</i>)	a few ideas some popcorn	a few lines (of code)
prilog + pridjev (baza) (eng. <i>adverb + adjective</i>)	badly injured perfectly normal	extremely demanding ¹³ (project)
glagol (baza) + prilog (eng. <i>verb + adverb</i>)	criticize strongly hope sincerely	develop quickly

4.4. Terminološke kolokacije

Autorica Bukovčan (2009, str. 165) definira terminološke kolokacije kao „leksikalizirane izraze od 2 riječi sa sadržajem specifičnim za domenu, okarakterizirani konvencionalnošću i leksičkom valjanošću“. One su jedne od najčešćih načina prikaza stručnih pojmova u bilo kojem jeziku struke (jeziku za posebne svrhe). Koriste se za označavanje pojmova koji su specifični za određeno područje ili disciplinu, na primjer *programiranje aplikacija* (eng. *application programming*).

Radek i Pešut (2016) opisuju terminološke kolokacije kao kolokacijsku vezu pridjeva i glagola s imenicama koja tvori složene nazive koji imenuju pojmove iz sustava pojmova jedne discipline. Pridjevi u vezi s imenicama utječu na opis imenice koja je ustvari stručni pojam (termin) iz određene discipline. U engleskom jeziku ovo se odnosi i na imenice koje su u tzv.

¹³ U ovom se primjeru u pridjevskoj funkciji koristi sadašnji particip *demanding*. Izvor: <https://www.grammarly.com/the-present-and-past-participles-used-as-adjectives>

atributivnoj funkciji pred drugom imenicom i poput pridjeva opisuju tu imenicu (Nordquist, 2020). Primijenimo li to na informatičku struku, npr. *application/commercial/computer software* – svaki od pridjeva / atributivnih imenica opisuje drugačiju vrstu softvera, dok je *software* termin (stručni pojam). S druge strane, kada se radi o glagolima, oni su najčešće dio vokabulara općeg jezika, no njihova se značenja mogu, ali i ne moraju promijeniti u vezi s imenicama kada tvore terminološke kolokacije. Također, jedan glagol može imati više značenja u vezi sa različitim imenicama, a to je značenje određeno upravo imenicom. Kao primjer možemo navesti glagol *to run* koji u kombinaciji sa različitim imenicama ima različita značenja: *to run a program* – pokrenuti program, *to run a kilometer* – pretrčati kilometar, *to run down* – pregaziti nekoga (autom), *to run a restaurant* – voditi restoran itd.

Špiranec (2012, str. 143) u svom radu objašnjava pojam terminološka složenica kojeg definira kao „vezani izraz kojeg karakterizira sintaktičko semantička cjelovitost, ustaljenost u uporabi te jednoznačnost u datom tehničkom kontekstu.“ Opisuje proces terminologizacije kojim složenica postaje dijelom stručnog vokabulara neke discipline ili struke. Takav se opis može prenijeti i na terminološke kolokacije te njihovu usvojivost u vokabularu struke. Naime, ukoliko se neka kolokacija često koristi u jeziku struke te se njezino značenje odnosi na pojam vezan uz taj jezik struke, ona postaje terminološka kolokacija. No, Špiranec ovdje navodi da se pojmovi složenice i kolokacije ne smiju poistovjeđivati, jer nisu sve složenice ujedno i kolokacije.

Uzevši u obzir opis terminoloških kolokacija, možemo zaključiti da se ovdje radi o kolokacijama koje se koriste isključivo u jednoj disciplini te nose značenje koje je specifično za tu disciplinu. Ista kolokacija može se koristiti u sklopu neke druge discipline ili općeg jezika, no ona postaje terminološka kolokacija neke struke kada za nju ima jedinstveno značenje. Što se tiče informatičke struke, možemo navesti terminološku kolokaciju *find a bug* koja se u kontekstu informatike odnosi na pronalaženje pogreške u programskom kôdu, dok se u općem engleskom jeziku ona odnosi na pronalazak nekog insekta.

5. Obrasci tvorbe kolokacija

U 4. poglavlju prikazani su tipovi i primjeri gramatičkih i leksičkih kolokacija koje su uvriježene u kategorizaciji kolokacija u engleskom jeziku. U ovom će poglavlju biti predstavljeni obrasci tvorbe kolokacija (eng. *collocation patterns*) koji proizlaze iz same kategorizacije kolokacija. Točnije, obrasci tvorbe kolokacija su ekstenzija kategorija kolokacija iz 4. poglavlja.

Jedan od mogućih aspekata koji razlikuje pojam 'obrazaca tvorbe kolokacija' od ranije prikazanih tipova struktura kolokacija jest taj da se kod obrazaca tvorbe naglasak stavlja na međusobni (sintagmatski) odnos sastavnih dijelova kolokacije, točnije, baze i kolokatora, odnosno, funkcije pojedinih dijelova unutar kolokacije. Kod obrazaca tvorbe točno je navedeno koja riječ u strukturi kolokacije je baza, a koja je kolokator kako bi se kolokacija mogla uvijek sastaviti na pravilan način. Obrasci tvorbe su jedan od mogućih pogleda na strukturu kolokacija, a koji je detaljniji od uobičajene formalne kategorizacije i podjele kolokacija na tipove.

U ovom ću poglavlju predstaviti i dvije kategorizacije obrazaca tvorbe kolokacija na hrvatskom jeziku prema dva različita autora te ih pojasniti uz primjere iz općeg jezika, ali i iz jezika informatičke struke. Zatim ću se osvrnuti na podjelu kolokacija u engleskom jeziku na gramatičke i leksičke kolokacije te dati još nekoliko primjera iz općeg jezika, kao i iz jezika informatičke struke. Primjeri kolokacija dani u ovom poglavlju biti će dijelom autorski, a dijelom preuzeti iz rječnika kolokacija. Za većinu obrazaca tvorbe dati su primjeri i iz općeg jezika i jezika informatičke struke.

Stojić i Murica (2010) u svom su radu navele dvije najčešće kategorizacije kolokacija u hrvatskom jeziku. Prva kategorizacija koju navode je ona koju je utemeljio **Hausmann (1985)**, a obuhvaća 6 struktura kolokacija prikazanih u tablici 5, koje su također primjenjive i na hrvatski jezik. Obrasci tvorbe u stupcu I te opisi sintagmatske veze među kolokatima (II) navedeni su prema Hausmannu (1985), dok su primjeri u stupcu III dani od autorice završnog rada.

Tablica 5: Hausmannova kategorizacija kolokacija (izvor: Hausmann (1985) u Stojić i Murica (2010))

(I) Obrazac tvorbe	(II) Sintagmatska veza među kolokatima	(III) Primjeri
glagol + imenica (baza) (eng. <i>verb + noun</i>)	Imenica je u funkciji objekta jer joj prethodi glagol.	pisati pismo gledati film programirati aplikaciju nadograditi softver
pridjev + imenica (baza) (eng. <i>adjective + noun</i>) ¹⁴	-	mliječna čokolada crvena jabuka responzivan dizajn funkcionalna web-stranica
imenica (baza) + glagol (eng. <i>noun + verb</i>)	Imenica je u funkciji subjekta jer prethodi glagolu.	lopta skače voda žubori server pada program se pokreće
imenica + imenica (baza) (eng. <i>noun + noun</i>)	Jedna imenica je baza, a druga je njena apozicija.	čaša mlijeka kriška kruha izgled web-stranice zaslon računala
prilog + pridjev (baza) (eng. <i>adverb + adjective</i>)	Pridjev može biti baza samo ako mu prethodi prilog.	neopisivo lijepa duboko zabrinut programski zahtjevan računalno isprogramiran
prilog + glagol (baza) (eng. <i>adverb + verb</i>)	Glagol može biti baza samo ako mu prethodi prilog.	dobro vidjeti polako hodati redovito testirati pravovremeno isporučiti

Kao što vidimo iz tablice 5, temeljne sastavnice ovakvih struktura uvijek su baza i kolokator, a gdje je najčešća baza upravo imenica. Bazi i kolokatoru mogu se pridružiti zamjenice ili prijedlozi, no oni samo pobliže prikazuju značenje kolokacije, na primjer 'ova čaša mlijeka'. Ovakvu strukturu Hausmann naziva binarnom, a kasnije uvodi i takozvanu trostruku strukturu koja ustvari podrazumijeva spajanje dviju kolokacija u jednu. Kao primjer trostruke strukture mogu navesti kolokacije 'biti uzor' i 'dobar uzor' koje se mogu spojiti u jednu kolokaciju – 'biti dobar uzor', dok Stojić i Murica daju primjere kolokacija 'dati koristan savjet' i 'steći radnu naviku' (Stojić i Murica, 2010).

Važno je spomenuti kako je Hausmann (1985) ove obrasce tvorbe kolokacija utemeljio za njemački jezik, no oni su primjenjeni i korišteni u hrvatskom jeziku, kao što dokazuju primjeri u III. stupcu. Ovdje je vidljiva sličnost u obrascima tvorbe koja može biti prisutna u različitim jezicima, kao što je prisutna u ovom slučaju između hrvatskog i njemačkog jezika.

Drugu moguću kategorizaciju uveo je **Benson (1985)**, a temelji se na dominantnoj riječi u kolokacijskoj vezi. Prema Stojić i Murica (2010), Benson predstavlja 4 strukture kolokacija prikazanih u tablici 6. Naziv strukture u stupcu I te obrasci tvorbe (II) navedeni su prema Bensonu (1985), dok su primjeri u stupcu III dani od autorice završnog rada.

¹⁴ U originalnom je izvoru opis sintagmatske veze među kolokatima (II. stupac) za ovaj obrazac nepopunjen.

Tablica 6: Bensonova kategorizacija kolokacija (izvor: Benson (1985) prema Stojić i Murica (2010))

(I) Naziv strukture	(II) Obrazac tvorbe	(III) Primjeri
Imenička kolokacija	pridjev	malo drvo novi projekt
	glagolski prilog sadašnji	ohrabrujuća vijest ponavljajuća procedura
	glagolski pridjev trpni	donesen zakon promijenjen kôd
	imenica	kocka šećera dizajn stranice / web dizajn
Glagolska kolokacija	imenica	drvo raste program se izvršava
	prilog	lijepo pjevati sporo se učtavati
Pridjevska kolokacija	pridjev / glagolski pridjev trpni (baza)	sretno oženjen brzo razvijena (npr. aplikacija)
Priložna kolokacija	prilog	apsolutno nepotrebno

U glagolskoj kolokaciji važno je napomenuti da oblik glagola određuje oblik imenice koja će kolocirati sa njim. Što se tiče pridjevskih kolokacija, one su takozvane sekundarne tvorbe jer nastaju iz glagolskih ili imeničkih kolokacija. Na primjer, glagolska kolokacija 'brzo naučiti' može se pretvoriti u pridjevsku kolokaciju 'brzo naučeno' (Stojić i Murica, 2010).

6. Prevođenje kolokacija s engleskog na hrvatski jezik

Prevođenje kolokacija je značenjski aspekt uporabe kolokacija koji uključuje značenje kolokacija i razlike u istom kod sukoba više jezika. Točnije, podrazumijeva razlike do kojih dolazi kada se kolokacija sa jednog jezika želi prevesti na drugi jezik. U takvim situacijama dolazi do gubitka značenja ili (u nekim slučajevima) netočne jezične strukture ukoliko se kolokacija želi prevesti na način da se značenje iste zadrži.

Košuta (2012) u svom radu spominje fenomen transfera, točnije „prijenosa znanja iz jednog jezika u neki drugi“ (str. 265). Ovime ne želi umanjiti značenje materinskog jezika, već naglašava potrebu da se koncepti stranog jezika koji se uči grade na temeljima materinskog jezika. To je posebno bitna stavka u ovom poglavlju zbog jezičnih razlika između engleskog i hrvatskog jezika, a koje mogu predstavljati velike prepreke u učenju i korištenju kolokacija na engleskom jeziku i njihovom prevođenju na hrvatski jezik.

U nastavku će biti predstavljene metode prevođenja kolokacija te pojam kontrastiranja kolokacija. Svi primjeri dani u sljedećim potpoglavljima su autorski (dani od autorice završnog rada).

6.1. Metode prevođenja kolokacija

Dvije najpoznatije metode samog prevođenja su metoda 'riječ za riječ' (eng. *word-for-word*) koja se smatra doslovnim prijevodom i metoda 'smisao za smisao' (eng. *sense-for-sense*) koja podrazumijeva vrstu slobodnog prijevoda. Pristup 'riječ za riječ' dosta je brzo odbačena zbog proizvodnje nesmislenog i jezično nepravilnog prijevoda koji je na novom jeziku imao sasvim drugačije ili nikakvo značenje. Na primjer, kada bi koristili pristup 'riječ za riječ' da prevedemo frazu *It's a piece of cake* s engleskog na hrvatski jezik, prijevod bi izgledao ovako: To je komad torte. Sam prijevod na hrvatskom jeziku nije sintaktički pogrešan, no značenje prevedene fraze se potpuno izgubilo. Zbog toga se preporuča korištenje pristupa 'smisao za smisao' kojim se omogućuje prevođenje stvarnog smisla ili sadržaja pojma ili fraze koja se prevodi. Kada bismo istu tu frazu prevodili korištenjem pristupa 'smisao za smisao', ona bi zvučala na primjer ovako: To je mačji kašalj. Na taj bismo način preveli smisao te fraze koja ustvari opisuje nešto što je dosta jednostavno učiniti (Munday, 2016).

Feng (2014) navodi kako prevoditelji sve više i češće koriste računalno potpomognute metode, na primjer softverske alate za prevođenje, kako bi što bolje i kvalitetnije preveli zadane tekstove, pojmove ili slično. Dostupan im je i sustav prijevodne memorije, što je ustvari baza

podataka koja pohranjuje prevedene jezične parove za buduću referencu u prijevodima, a koji im omogućuje djelotvornije i učinkovitije upravljanje terminologijom. Osim alata za prevođenje, navodi i korištenje normi ili univerzalnih pravila (prevoditeljskih univerzalija, eng. *translation universals*), a koje se mogu definirati kao uspostavljene značajke otkrivene u prevedenim tekstovima, neovisno o izvornom jeziku, koje mogu bitno razlikovati jezik prijevoda od jezika izvornog govornika. Tim se univerzalnim pravilima prevođenja želi postići raznolikost prevedenog teksta od strane prevoditelja i istog tog teksta napisanog od strane izvornog govornika. Cilj je naravno da ti tekstovi budu što sličniji te da prevedeni tekstovi što više nalikuju tekstovima izvornih govornika.

6.1.1. Prevoditeljske univerzalije

Feng navodi tri pravila koje je predstavila Baker (1996) (prevoditeljske univerzalije):

- Pojednostavljenje (eng. *simplification*)
- Ekspliciranje (eng. *explicitation*)
- Normalizacija (eng. *normalisation*)

Pojednostavljenje (eng. *simplification*) podrazumijeva činjenicu da je tekst koji je prevedeni na neki strani jezik jednostavnije sintaktički i leksički formiran nego što bi takav tekst bio kada bi ga napisao izvorni govornik istog jezika. Prilikom prevođenja, prevoditelji prirodno i već nesvjesno pojednostavljaju tekst koji prevode. Kao pokazatelje pojednostavljenja, Feng navodi leksičku raznolikost (obujam vokabulara) i leksičku gustoću koje je uvela Laviosa (1998b). Ovi pokazatelji djeluju na način da se kod prevedenih tekstova uočava mnogo manja leksička raznolikost i gustoća, točnije obujam i složenost korištenog vokabulara, prvenstveno zbog lakše obrade takvih tekstova. Trivijalan primjer može biti rečenica: *She just drank a whole bottle of water because she was extremely thirsty*. Korištenjem pravila pojednostavljenja, ovu bismo rečenicu mogli prevesti: Popila je bocu vode da ugasi žeđ. U slučaju prevođenja kolokacija, ovo se pravilo može uvidjeti u gustoći i učestalosti korištenja kolokacija u prevedenim tekstovima u odnosu na broj kolokacija u izvornom tekstu (onom koji se prevodi).

Ekspliciranje (eng. *explicitation*) kao pravilo se odnosi na ekspliciranje (objašnjavanje) implicitnih pojmova u prevedenom tekstu umjesto direktnog prevođenja pojma, a gdje to nije nužno potrebno. Uglavnom je riječ o specifičnijem i detaljnijem prijevodu pojma. Prilikom prevođenja kolokacija, eksplicacija se može ispitati sa semantičkog aspekta, zbog činjenice da se kolokacije mogu smatrati proširenim jedinicama značenja.

Normalizacija (eng. *normalisation*) podrazumijeva sklonost prevoditelja prilagođavanju obrascima i praksama specifičnima za ciljni jezik. U takvim slučajevima vrlo se lako može dogoditi i preuveličavanje u takvom prilagođavanju. Sama tendencija normalizacije i potreba

za njom manja je ukoliko izvorni jezik posjeduje veću moć, jer se tada obrasci i konvencije ciljnog jezika manje poštuju (a vrijedi i obrnuto). Za proučavanje kolokacija, normalizacija se može ispitati s funkcionalnog aspekta jer se kolokacije mogu smatrati spojevima oblika i funkcije. Na primjer, neke kolokacije mogu imati pozitivno ili negativno značenje u izvornom jeziku, no u prijevodnom (ciljnom) jeziku, one su neutralizirane.

6.1.2. Kontrastiranje kolokacija

Stojić i Murica (2010) objašnjavaju pojam kontrastiranja kolokacija, a koji ima u cilju utvrditi „karakteristična obilježja kolokacija kontrastiranih jezika, i utvrditi vrste podudarnosti između kolokacija polaznog jezika i odgovarajućih kolokacija ciljnoga jezika.“ Navode tri različita stupnja podudarnosti:

1. **Potpuna podudarnost** – kolokacije se u potpunosti podudaraju na oba jezika, točnije nema ni sintaktičke ni semantičke razlike između njih (npr. *arrive on time* – doći na vrijeme)
2. **Djelomična podudarnost** - jedna sastavnica kolokacije ne podudara se sa istom na drugom jeziku, najčešće je u pitanju kolokator (npr. *ask for advice* – tražiti savjet (**ne** pitati za savjet))
3. **Nulta podudarnost** - ni jedna sastavnica kolokacije ne podudara se sa istom kolokacijom na drugom jeziku (npr. *piece of cake* – mačji kašalj)

Kontrastivno promatranje kolokacija ima u cilju osvijestiti korisnike kolokacija da neki leksemi unutar i izvan kolokacija ne moraju imati isto značenje. Pod utjecajem kolokatora, značenje se nekog leksema može promijeniti kada postane dio kolokacije. Moguća su dva slučaja u kojima leksemi unutar kolokacija poprimaju više značenja. Kolokacije na hrvatskom jeziku sa pridjevom 'mladi' na engleski se prevode korištenjem različitih leksema: mladi par - *young couple*, mladi luk – *spring onion*, mladi mjesec – *new moon*. Zatim, kolokacije na engleskom jeziku sa glagolom *take* na hrvatski se prevode korištenjem različitih leksem: *take a break* – uzeti pauzu, *take a call* – prihvatiti poziv, *take a look* – uputiti pogled, *take a test* – pisati test.

6.1.3. Strategije prevođenja kolokacija

Al Sughair (2011) navodi nekoliko činjenica na koje treba obratiti pozornost prilikom prevođenja kolokacija sa izvornog jezika na ciljni jezik. Prva naglašava važnost znanja prevoditelja o oba jezika (izvornom i ciljnom), njihovim kulturama, leksičkim strukturama, normama u prevođenju i slično. Svi ti faktori uvelike utječu na pravilan jezični i stilski prijevod. Poznato je da je gotovo nemoguće postići potpunu podudarnost u prevođenju kolokacija zbog

različitih jezičnih i gramatičkih struktura, stilskih izražavanja i slično. Naime, prilikom prevođenja kolokacija nije dovoljno jednostavno prevesti bazu i kolikator, već zadržati smisao i značenje kolokacije, bilo da se radi o samoj kolokaciji ili smislu i kontekstu teksta/rečenice. Vrlo se lako može dogoditi da prijevod kolokacije na ciljnom jeziku zvuči neprirodno i uglavnom nepravilno po pravilima i normama tog jezika. Zbog toga je vrlo bitno za prevoditelje da budu upoznati sa kolokacijama koje se koriste u oba jezika, kako bi prevedeni tekst zvučao što prirodnije i normalnije svima koji će ga koristiti.

Bahumaid (2006), kao što navodi Al Sughair, nudi četiri strategije koje prevoditelji najčešće koriste kod prevođenja kolokacija sa izvornog na ciljni jezik. Prva strategija uključuje korištenje sinonima kolokacije za njen prijevod, druga podrazumijeva doslovan prijevod kolokacije, zatim se prijevod može u potpunosti izbjeći te se kolokacija samo prepíše, a posljednja strategija uključuje pružanje opisa i/ili objašnjenja kolokacije umjesto njenog prijevoda. Svaka od tih strategija ima svoje prednosti i nedostatke. Na primjer, korištenjem sinonima leksema u kolokaciji koja se prevodi, lako se može izgubiti stvarno značenje koje kolokacija nosi u izvornom tekstu. Doslovan prijevod kolokacije na ciljni jezik može zvučati neprirodno, netočno i jezično i gramatički nepravilno. Izbjegavanje prijevoda može dovesti do nerazumljivosti teksta ukoliko ga čita ili koristi osoba koja ne govori jezik s kojeg je tekst preveden. Na posljepku, pružanje opisa i/ili objašnjenja kolokacije umjesto njenog prijevoda može dovesti do nepotrebnog povećanja obujma teksta koji može postati nepregledan i težak za obradu.

7. Analiza kolokacija na primjeru članka iz računalnog časopisa na engleskom jeziku

7.1. Uvod

Praktični dio ovog završnog rada sastoji se od primjene teorijskih spoznaja iz teorijskog dijela kroz dvije faze. Prva je ekstrakcija kolokacija iz članka „*Testing Pipeline 101 For Frontend Testing*“ iz računalnog časopisa „*Smashing Magazine*“, a druga je analiza prema klasifikaciji kolokacija iz teorijskog dijela.

Ciljevi izrade praktičnog dijela rada su potvrditi pretpostavke o zastupljenosti nekih tipova kolokacija u autentičnim tekstovima iz informatičke struke te identificirati i opisati kolokacije primjenom spoznaja iz teorijskog dijela rada. Ispunjenost ciljeva i točnost pretpostavki bit će komentirana u zaključku praktičnog dijela rada.

Članak govori o tzv. cjevovodu (eng. *pipeline*) u području izgradnje softvera koji transportira softver od razvijanja do implementacije. Točnije, članak je usmjeren na automatizirano testiranje tzv. *frontend* projekata i samu izgradnju cjevovoda (akcija koje se poduzimaju kod izgradnje softvera). U članku su objašnjeni osnovni pojmovi važni za razumijevanje koncepta testiranja, strategije koje se koriste kod testiranja, načini na koje se mogu izgraditi takvi cjevovodi te je prikazan primjer jednog cjevovoda kroz alat GitHub Actions¹⁵. Članak svojom tematikom pripada u područje web razvoja (eng. *web development*), točnije razvoja grafičkog korisničkog sučelja web stranice ili web aplikacije (znanog i kao *frontend*).

Praktični se dio sastoji od dvije tablice u kojima su prikazane sve kolokacije koje su izdvojene iz teksta, a podijeljene su prema vrsti, točnije na gramatičke i leksičke kolokacije. Izdvojeno je ukupno 35 kolokacija. Obje tablice se sastoje od ukupno 6 stupaca, a u kojima su redom prikazani: izdvojena kolokacija (I), tip strukture kolokacije (II), značenje kolokacije (III), prijevod prema prijedlogu autorice završnog rada (IV), kolokacija sličnog značenja (V) te je izdvojena rečenica iz članka u kojem se kolokacija koristi (VI). Značenja kolokacija opisana su dijelom samostalno od strane autorice završnog rada, dok je ostatak značenja preuzet iz samog članka iz kojeg su kolokacije ekstrahirane ili iz nekih drugih izvora (u kojem je slučaju izvor naveden u fusnoti).

¹⁵ GitHub Actions je platforma za kontinuiranu integraciju i isporuku koja omogućuje automatiziranje, izgradnju, testiranje i implementaciju softvera. (izvor: <https://docs.github.com/en/actions/learn-github-actions/understanding-github-actions>)

Stupac V. odnosi se na kolokacije koje, ukoliko takve postoje, imaju slično značenje kao navedena kolokacija u I. stupcu. Svaka kolokacija koja iz nekog razloga nema kolokaciju sličnog značenja je spomenuta u kasnijoj analizi kolokacija izdvojenih iz članka. U obje je tablice, zbog lakšeg snalaženja, svaki dio kolokacije podcrtan crvenom ili plavom bojom. Istom je bojom podcrtan sastavni dio izdvojene kolokacije i vrsta tog dijela kolokacije u stupcu 'Tip strukture kolokacije'.

Iz članka iz računalnog časopisa izdvojene su isključivo kolokacije na engleskom jeziku koje su povezane sa informatičkom strukom te se koriste u području Web developmenta. Kod nekih je primjera izdvojena kolokacija sa popratnom riječi (npr. *changes in (CSS)*) kako bi bilo jasno značenje te kolokacije za sam kontekst članka, ali i povezanost sa Web developmentom. Neki specifični primjeri biti će objašnjeni nakon samog prikaza kolokacija u nastavku.

7.2. Gramatičke kolokacije

Gramatičke kolokacije općenito su jednostavnije od leksičkih te se odnose na uobičajene pojmove i fraze. Točnije, nisu toliko specifične za pojedinu struku kao leksičke kolokacije kojih je u tekstu pronađeno mnogo više. Za prikaz u ovom radu ukupno je pronađeno i izdvojeno 8 gramatičkih kolokacija, a uvrštene su u tablici 7. Važno je napomenuti kako je kod identificiranja i odabira kolokacija u cilji bilo pronaći više primjera nekih od tipova kolokacija opisanih u teorijskom dijelu rada, a ne nužno svih tipova. Drugim riječima, vjerojatno je da se u tekstu koji je analiziran nalaze i neke druge strukture kolokacija koje nisu prikazane u tablici.

Tablica 7: Izdvojene gramatičke kolokacije (izvor: vlastita izrada)

	(I) Kolokacija	(II) Tip strukture kolokacije	(III) Značenje kolokacije	(IV) Prijevod kolokacije	(V) Kolokacije sličnog značenja	(VI) Rečenica iz članka
1	changes in (CSS)	imenica + prijedlog	Postupak promjene unutar CSS kôda zbog potrebe za, na primjer, drugačijim dizajnom web stranice ili zadovoljavanjem drugačijih potreba klijenta.	promjene u CSS-u	alternations in css	You're approaching a deadline fast, and you're using every spare minute to achieve your goal of finishing this complex refactoring, with plenty of changes in your CSS files.
2	simple to maintain	pridjev + infinitiv (s prijedlogom to)	Izraz koji koristimo kada želimo opisati neki objekt kao jednostavan za korištenje, upotrebu, upravljanje ili slično.	jednostavno za održavanje	easy to handle	You find these tests on the base layer of the pyramid because they are fast execution and simple to maintain .
4	to catch typos	infinitiv (s prijedlogom to)+ imenica	Proces pronalaska pogreške u pisanju (sintaksi) kôda.	pronaći greške	to find mistakes	This way, you will catch typos , type errors, and other bugs by merely running mentioned debugging steps.
5	to catch bugs	infinitiv (s prijedlogom to)+ imenica	Proces pronalaska pogreške, nedostatka ili greške u dizajnu, razvoju ili radu računalnog softvera.	pronaći 'bugove'	to find errors	This way, you will catch typos , type errors, and other bugs by merely running mentioned debugging steps.
6	platforms to choose	imenica + infinitiv (s prijedlogom to)	Proces odabira jednog od mnogih softverskih okruženja koja se koriste za pisanje aplikacija i njihovo pokretanje.	platforme koje se mogu odabrati	/	However, there are many other platforms to choose from.
7	to run a script	infinitiv (s prijedlogom to)+ imenica	Naredba run (pokreni) izvršava trenutnu skriptu u uređivaču iz kojeg je pozvana.	pokrenuti skriptu	start an application	A step can run a simple script .
8	to create a (new) file	infinitiv (s prijedlogom to)+ imenica	Proces kreiranja nove računalne datoteke. Računalna datoteka je računalni resurs za snimanje podataka u računalo za pohranu. ¹⁶	kreirati novu datoteku	/	We will create a new file called tests.yml to contain our testing workflow inside this directory.
9	to use testing tools	infinitiv (s prijedlogom to)+ imenica	Korištenje alata za testiranje (aplikacija koje se koriste kao pomoć u izvođenju ručnih ili automatiziranih testova).	korištenje alata za testiranje	to automate testing	So to fill this workflow outline with life, we need to define those steps and decide which testing tools and frameworks to use for our small portfolio project.

¹⁶ Izvor: *What is a File?* (2021). Preuzeto 25.8.2022., od <https://www.computerhope.com/jargon/f/file.htm>

Od ukupno izdvojenih 8 gramatičkih kolokacija, možemo primijetiti da najveći broj gramatičkih kolokacija ima strukturu infinitiv (s prijedlogom to) + imenica, ukupno njih 5. Dvije su kolokacije specifične po tome što ne postoji kolokacija koja bi ih mogla adekvatno zamijeniti, a da značenje bude identično ili slično. Kolokacije *platforms to choose* (6.) i *to create a (new) file* (8.) su specifične te opisuju točno određene pojmove i situacije za koje ne postoje kolokacije koje bi davale isto/slično značenje. Točnije, kolokacija *'to create a (new) file'* široko je prihvaćena u informatičkom žargonu te se uglavnom samo ona koristi za iskazivanje potrebe za kreiranjem nove računalne datoteke. Od ukupno 8 tipova gramatičkih kolokacija koji postoje, iz teksta je izdvojeno 4 tipa gramatičkih kolokacija.

7.3. Leksičke kolokacije

Osim gramatičkih, iz analiziranog članka u praktičnom dijelu rada izdvojene su i prikazane i leksičke kolokacije. One su, same po sebi, kompleksnije od gramatičkih te za pojedinu struku imaju veću važnost. To se može zaključiti i na temelju ove ekstrakcije, gdje je leksičkih kolokacija pronađeno više od gramatičkih. Za prikaz u ovom radu ukupno je pronađeno i izdvojeno 27 leksičkih kolokacija, a uvrštene su u tablici 8. Važno je napomenuti kako je kod identificiranja i odabira kolokacija cilj bio pronaći više primjera nekih od tipova kolokacija opisanih u teorijskom dijelu rada, a ne nužno svih tipova. Drugim riječima, vjerojatno je da se u tekstu koji je analiziran nalaze i neke druge strukture kolokacija koje nisu prikazane u tablici.

Tablica 8: Izdvojene leksičke kolokacije (izvor: vlastita izrada)

	(I) Kolokacija	(II) Tip strukture kolokacije	(III) Značenje kolokacije	(IV) Prijevod kolokacije	(V) Kolokacije sličnog značenja	(VI) Rečenica iz članka
1	automated testing	particip prošli + imenica	Automatizirano testiranje je proces koji provjerava funkcionira li softver ispravno i ispunjava li zahtjeve prije nego što se pusti u proizvodnju. ¹⁷	automatizirano testiranje	automated verification	It's not too difficult to include such automated testing routines: Let's create this testing pipeline together from start to finish.
2	including testing	glagolska imenica + imenica	Metoda distribucije softvera koju koriste razvojni timovi za češće i pouzdanije uvođenje promjena kôda.	uključivanje testiranja	applying testing	As a result, you might have thought about including testing as part of your build routine to get the most value out of it.
3	approaching a deadline	glagolska imenica + imenica	Stanje u kojem se približava krajnji rok za završetak nekog zadatka/projekta ili slično.	približavanje roku	nearing a deadline	Picture this situation: You're approaching a deadline fast , and you're using every spare minute to achieve your goal of finishing this complex refactoring, with plenty of changes in your CSS files.
4	monitoring (your) codebase	glagolska imenica + imenica	Nadziranje baze kôda (baza kôda je tijelo programskog kôda nekog softvera ili aplikacije) ¹⁸ .	nadzor baze kôda	observing (your) codebase	How do you think about monitoring your codebase and all your changes from the start?
5	side projects	atributivna imenica + imenica	Projekt na kojem se radi uz rad na glavnom projektu. Može biti izvor dodatne zarade ili honorarni posao.	sporedni projekt	second job	A building routine can help you stay confident in more complex refactoring, even in your small side projects .
6	continuous integration	pridjev + imenica	Automatizirane mjere implementacije malih, redovitih promjena kôda i njihovo spremanje u zajedničko spremište.	kontinuirana integracija	/	Continuous integration includes the steps of building and testing your code.
7	continuous delivery	pridjev + imenica	Proces uvođenja već ranije testiranog kôda u proizvodno okruženje od strane operativnog tima.	kontinuirana isporuka	automated transport	CD is the acronym for both " Continuous Delivery " and "Continuous Deployment," which are both concepts being similar to each other but sometimes used in different contexts.

¹⁷ Izvor: *What is Automated Testing and How Does it Work?* (2019). Preuzeto 25.8.2022., od <https://www.techtarget.com/searchsoftwarequality/definition/automated-software-testing>

¹⁸ Izvor: *What is codebase (code base)?*(bez dat.). Preuzeto 25.8.2022., od <https://www.techtarget.com/whatis/definition/codebase-code-base>

8	continuous deployment	pridjev + imenica	Potpuno automatizirani proces uvođenja promjena razvojnog programera u odjel za proizvodnju, gdje ih korisnik može izravno koristiti.	kontinuirano raspoređivanje	automated implementation	CD is the acronym for both “Continuous Delivery” and “ Continuous Deployment ,” which are both concepts being similar to each other but sometimes used in different contexts.
9	software distribution	atributivna imenica + imenica	Proces isporuke gotovog softvera krajnjem korisniku.	distribucija softvera	software issuing	As you probably have heard already, it’s a software distribution method used by development teams to deploy code changes more frequently and reliably.
10	development teams	atributivna imenica + imenica	Grupa stručnjaka koji razvijaju proizvod (softver, program i slično).	razvojni tim	development unit	As you probably have heard already, it’s a software distribution method used by development teams to deploy code changes more frequently and reliably.
11	shared repository	particip prošli + imenica	Repozitorij za zajedničko korištenje koji može pohraniti više različitih promjena u kôdu.	zajednički repozitorij	joint storage	It’s a term for automation measures to implement small, regular code changes and merge them into a shared repository .
12	testing (your) code	glagolska imenica + imenica	Uključuje identificiranje, izoliranje i popravljane problema/bugova.	testiranje kôda	verifying code	Continuous integration includes the steps of building and testing your code .
13	monitored application	particip prošli + imenica	Aplikacija o kojoj su prikupljeni podaci kako bi se programerima pomoglo u praćenju dostupnosti, grešaka, upotrebe resursa i promjena performansi. ¹⁹	nadzirana aplikacija	supervised application	Having the confidence of a continuously monitored , tested, and deployed application .
14	unit testing	atributivna imenica + glagolska imenica	Proces razvoja softvera u kojem se najmanji dijelovi aplikacije koji se mogu testirati, koji se nazivaju jedinicama, pojedinačno i neovisno ispituju radi ispravnog rada.	jedinično testiranje	section evaluation	Unit testing is a kind of test in which minor testable parts or units of an application, called units, are individually and independently tested for proper operation.
15	integration testing	atributivna imenica + imenica	Integracijsko testiranje usredotočeno je na interakciju između komponenti ili sustava.	integracijsko testiranje	/	Integration Testing has a focus on the interaction between components or systems.

¹⁹ Izvor: *What is Application Monitoring?* | Humio.(2021). Preuzeto 25.8.2022., od <https://www.humio.com/glossary/application-monitoring/>

16	<u>end-to-end testing / E2E testing</u>	<u>atributivna imenica (pridjevska složenica) + glagolska imenica</u>	Podrazumijeva računalo koje simulira stvarne interakcije korisnika.	testiranje od kraja do kraja	/	End-To-End Testing , or E2E testing, means that actual user interactions are simulated by the computer; in doing so, E2E testing should include as many functional areas and parts of the technology stack used in the application as possible.
17	<u>visual testing</u>	<u>atributivna imenica + glagolska imenica</u>	Proces provjere vidljivog izlaza aplikacije i njegove usporedbe s očekivanim rezultatima.	vizualno testiranje	optical evaluation	Visual Testing is the process of checking the visible output of an application and comparing it to the expected results.
18	<u>static analysis</u>	<u>pridjev + imenica</u>	Otklanja pogreške u kôdu bez pokretanja programa i otkriva probleme sa stilom kôda.	statička analiza	/	Static analysis is not precisely testing, but I think it's essential to mention it here.
19	<u>debugging steps</u>	<u>glagolska imenica + imenica</u>	Proces koji sadrži više koraka, a uključuje identificiranje problema, ispravljanje problema, testiranje ispravka i provjera ispravnosti.	koraci uklanjanja grešaka	error removing actions	This way, you will catch typos, type errors, and other bugs by merely running mentioned debugging steps .
20	<u>front-end developers</u>	<u>pridjev (pridjevska složenica) + imenica</u>	Programer koji izrađuje front-end dio web-mjesta i web-aplikacija (dio koji korisnici vide). Koristi jezike poput HTML-a ili CSS-a.	front-end programer	/	Ideally, it should be a project many of us front-end developers will encounter.
21	<u>custom application</u>	<u>atributivna imenica + imenica</u>	Softverske aplikacije dizajnirane za određenog korisnika ili grupu korisnika unutar organizacije.	prilagođena aplikacija	modified application	Such action is a reusable extension and is often a complete, custom application .
22	<u>analyze code complexity</u>	<u>glagol + atributivna imenica + imenica</u>	Istraživanje cijelog životnog ciklusa softvera radi mogućih nedostataka i grešaka. Otkrivanje, procjena i rješavanje grešaka i nedostataka.	analizirati složenost kôda	/	We can consider going even further, e.g., to analyze code complexity , you could look at tools like scrutinizer.
23	<u>point out errors</u>	<u>frazni glagol + imenica</u>	Proces kojim programi i alati pomažu procesu testiranja na način da na neki način istaknu pogreške u kôdu.	istaknuti pogreške	indicate mistakes	Those tools have in common that they point out errors in patterns and conventions.

24	testing frameworks	particip sadašnj + imenica	Skup smjernica ili pravila koja se koriste za stvaranje i dizajn testnih slučajeva. ²⁰	okvir za testiranje	/	With the help of some testing frameworks and GitHub actions, you're able to implement these for your side projects as well.
25	GitHub action workflow	atributivna imenica + atributivna imenica + imenica	Izgrađuje i testira svaki zahtjev za povlačenjem u spremište ili implementira spojene zahtjeve za povlačenjem u produkciju. ²¹	akcijski tijek rada u GitHub-u	/	I'm looking forward to seeing more testing pipelines and GitHub action workflows out there!
26	SaaS solution	atributivna imenica + imenica	Omogućuje korisnicima povezivanje i korištenje aplikacija temeljenih na internetu. ²²	rješenje softvera kao usluge (eng. <i>Software as a service</i>)	cloud-based service	Visual Regression Tracker if you prefer not to use a SaaS solution and go fully open source at the same time.
27	root folder	pridjev + imenica	Direktorij najviše razine datotečnog sustava te sadrži sve najviše ovlasti. ²³	korijenski direktorij	root directory	We can directly start installing Jest from this root folder of my portfolio project by entering the following command:

²⁰ Izvor: Test Automation Frameworks | SmartBear. (bez dat.). Preuzeto 25.8.2022., od <https://smartbear.com/learn/automated-testing/test-automation-frameworks/>

²¹ Izvor: *Understanding GitHub Actions*. (bez dat.). Preuzeto 25.8.2022., od <https://ghdocs-prod.azurewebsites.net/en/actions/learn-github-actions/understanding-github-actions>

²² Izvor: *What is SaaS? Software as a Service | Microsoft Azure*. (bez dat.). Preuzeto 25.8.2022., s <https://azure.microsoft.com/en-us/resources/cloud-computing-dictionary/what-is-saas/>

²³ Izvor: *What Is a Root Folder or Root Directory?* (2021). Preuzeto 25.8.2022., s <https://www.lifewire.com/what-is-a-root-folder-or-root-directory-2625989>

Za razliku od gramatičkih, kod leksičkih kolokacija postoji ukupno 8 izdvojenih kolokacija za koje nije bilo moguće pronaći ekvivalent u vidu slične kolokacije (kolokacije koja nosi isto/slično značenje kao izdvojena). Neke od njih su općeniti termini koji imaju svoju definiciju te samim time ne postoji neki pojam koji bi ih u potpunosti mogao zamijeniti (na primjer *continuous integration*, *static analysis* ili *frontend developer*).

Stupac Značenje kolokacija (III) sadrži objašnjenja značenja izdvojenih kolokacija. Većina značenja dana je od strane autorice završnog rada kao rezultat poznavanja vokabulara informatičke struke, dok je za kolokacije 6-8 i 14-18 značenje preuzeto iz članka iz kojeg su se izdvajale kolokacije.

Pronađene kolokacije, iako se uklapaju u tipove koji su ponuđeni u literaturi, imaju svoje specifičnosti kada je riječ o njihovim primjerima u engleskom jeziku. Za pridjev se u engleskom jeziku vrlo često koristi atributivna imenica (imenica u atributivnoj funkciji), kao u primjerima 5, 9, 10, 14 (prvi kolokat), 15, 16 (prvi kolokat), 17, 21, 22, 25 i 26. U engleskom se jeziku jedna imenica može staviti ispred druge da bi se modificirala druga imenica, slično kao što bi to učinio standardni pridjev. U takvim slučajevima kaže se da imenica postaje atributivna imenica. Jedan od primjera atributivne imenice je izdvojena kolokacija *side projects* (Mudrak, *Editing Tip: Attributive Nouns (or Adjective Nouns)*, bez dat.).

Osim atributivne imenice, moguće je da se u pridjevskoj funkciji koristi particip sadašnji ili prošli, kao u primjerima 1, 11 i 13 (particip prošli) te 24 (particip sadašnji). Particip sadašnji ima aktivno značenje (npr. *testing frameworks*), dok particip prošli obično ima pasivno značenje (npr. *monitored application*).²⁴ Također, u ulozu pridjeva može biti i pridjevska složenica koja nastaje spajanjem dva ili više pridjeva kako bi se modificirala ista imenica²⁵. Takav primjer nalazimo kod kolokacija 16 i 20.

Oblik glagola (s nastavkom *-ing*) u primjerima 2, 3, 4, 12, 14 (drugi kolokat), 16 (drugi kolokat), 17 i 19 u imenskoj je funkciji, točnije radi se o gerundu (glagolskoj imenici)²⁶. Kao primjer možemo izdvojiti *including testing* ili *approaching a deadline*.

U primjerima 22 i 25 radi se o tročlanoj kolokaciji. Kolokacija *analyze code complexity* (22) sastoji se od glagola, imenice u atributivnoj funkciji i imenice. Kolokacija *GitHub action workflow* (25) sastoji se od dvije imenice u atributivnoj funkciji i imenice.

²⁴ *The present and past participles used as adjectives* (bez dat.) Preuzeto 9.9.2022. s <https://www.grammaring.com/the-present-and-past-participles-used-as-adjectives>

²⁵ *What are compound adjectives?* (bez dat.) Preuzeto 9.9.2022. s <https://www.gingersoftware.com/content/grammar-rules/adjectives/compound-adjectives/>

²⁶ *The difference between the gerund and the present participle* (bez dat.) Preuzeto 9.9.2022. s <https://www.grammaring.com/the-difference-between-the-gerund-and-the-present-participle>

Posljednji specifični primjer nalazimo kod kolokacije 23 (*point out errors*), a radi se o fraznom glagolu. Frazni glagol je „izraz koji se sastoji od glagola s prilogom ili prijedlogom ili oboje, čije je značenje različito od značenja njegovih posebnih dijelova.“²⁷

²⁷ Preuzeto 9.9.2022. s <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/phrasal-verb>

7.4. Zaključak praktičnog dijela

Ciljevi praktičnog dijela rada bili su dokazati da je u autentičnim tekstovima iz informatičke struke moguće pronaći primjere nekih tipova kolokacija koje smo ustanovili na temelju teorijske literature te identificirati i opisati kolokacije primjenom spoznaja iz teorijskog dijela.

Prije samog pisanja rada, donijete su pretpostavke koje proizlaze iz postavljenih ciljeva praktičnog dijela rada. Pretpostavke su da je u autentičnim tekstovima iz informatičke struke – u našem slučaju, primjerima kolokacija iz članka na temu tzv. frontend-a –moguće identificirati primjere nekih tipova leksičkih i gramatičkih kolokacija koje smo ustanovili na temelju teorijske literature. Uz to, pretpostavljeno je da će se ekstrahirane kolokacije moći kod analize moći opisati primjenom spoznaja stečenih proučavanjem teorijske literature. Važno je napomenuti da je ekstrakcija kolokacija provedena ručno (bez korištenja pomagala/programa), jednostavnim čitanjem teksta i uočavanjem izraza koji odgovaraju nekoj od struktura kolokacija (gramatičkih ili leksičkih) koje su predstavljene u ovom radu. Minimalno predznanje o kolokacijama, te ono stečeno pisanjem ovog rada, pomoglo mi je u samoj ekstrakciji. S obzirom na pristup, riječ je o manjem broju kolokacija koje su zatim analizirane kvalitativno (ne uzimajući u obzir učestalost kolokacija ili slične kvantitativne analize).

Na kraju, možemo zaključiti kako su se zadani ciljevi ispunili, a pretpostavke su potvrđene. Prvi cilj, kojim se nastojalo dokazati kako je u autentičnim tekstovima iz informatičke struke moguće pronaći primjere nekih tipova kolokacija koje smo ustanovili na temelju teorijske literature ispunjen je, jer je od obje vrste kolokacija (gramatičkih i leksičkih) u članku pronađeno nekoliko tipova, točnije tri tipa gramatičkih (imenica+prijedlog, pridjev+infinitiv(s prijedlogom to) i infinitiv(s prijedlogom to)+imenica) i dva tipa leksičkih kolokacija (glagol+imenica i pridjev+imenica).

Naravno, pritom moramo uzeti u obzir kako je iz članka izdvojen tek reprezentativni uzorak kolokacija, koje su zatim analizirane, a za pretpostaviti je da se u promatranom autentičnom tekstu (članku) mogu naći i primjeri ostalih vrsta kolokacija. Kod ekstrahiranja primjera autorica rada većinom je odabrala one kolokacije koje su najtipičnije za informatičku temu opisanu u promatranom članku, a kojima se dijelom izražava i terminologija vezana uz tu temu, pa većina kolokacija sadrži imenice uz koje kao kolokate nalazimo pridjeve, glagole ili druge (atributivne imenice). Dakle, namjera nam nije bila istražiti postoje li u tekstu svi tipovi kolokacija iz korištenih kategorizacija, već pronaći autentične primjere za neke od tih tipova.

Što se tiče drugog cilja, možemo slobodno reći kako je on ispunjen te je pretpostavka vezana uz taj cilj bila točna. Cilj je bilo identificirati i opisati kolokacije primjenom spoznaja iz teorijskog dijela, a pretpostavka je govorila kako je to moguće postići primjenom spoznaja stečenih proučavanjem teorijske literature. Veći broj izvora iz teorijske literature koje je autorica proučila rezultirali su upravo izradom ovog praktičnog dijela u kojem su identificirane i opisane kolokacije iz online članka iz računalnog časopisa. Informacije prikazane u teorijskom dijelu rada korištene su za izradu praktičnog dijela.

8. Zaključak

Predmet rada billa je definicija i opis pojma kolokacija te najvažnijih popratnih pojmova koji ga okružuju. Istaknuta je važnost razumijevanja i korištenja kolokacija u svakodnevnoj komunikaciji, kao i profesionalnom napretku. Poseban je naglasak stavljen na informatičku struku zbog specifičnosti smjera na kojem studira autorica završnog rada. Na početku pisanja rada dani su ciljevi i pretpostavke vezane uz teorijski, odnosno, praktični dio rada.

Ciljevi teorijskog dijela rada odnosili su se na (1) mogućnost definiranja pojma kolokacija i prikaz kategorizacije pomoću teorijskih izvora iz literature te (2) prikaz osnovnih osobina kolokacija i njihovu potvrdu na primjerima iz engleskog jezika, s posebnim osvrtom na engleski jezik informatičke struke, kao i kontrastivnu analizu. Pritom su korišteni teorijski izvori. Proučen je veći broj raznih izvora literature koji su pružili uvid u teoriju kolokacija i najvažnijih pojmova vezanih uz tu temu. U teorijskom dijelu rada dan je prikaz teme kolokacija i njihovog korištenja u općem engleskom jeziku, a s naglaskom na engleski jezik informatičke struke. Kroz rad se može saznati što su kolokacije, objašnjenja pojmova koji su potrebni za samo razumijevanje kolokacija te njihova uloga i važnost njihova korištenja. Navedena je podjela na leksičke i gramatičke kolokacije kao najčešća podjela kolokacija te je za svaku vrstu kolokacije predstavljena struktura i primjeri kolokacija. Pružen je također i pregled obrazaca tvorbe kolokacija. Predstavljene su i strategije, pravila i problemi koji se javljaju kod prevođenja kolokacija na drugi strani jezik, u ovom slučaju, s hrvatskog na engleski jezik i obrnuto.

U praktičnom dijelu, cilj je bio dokazati da je u autentičnim tekstovima iz informatičke struke moguće pronaći primjere nekih tipova kolokacija koji su ustanovljeni na temelju teorijske literature te identificirati i opisati kolokacije primjenom spoznaja stečenih tijekom proučavanja teorijske literature kolokacije, te njihovih kategorizacija. Za analizu u praktičnom dijelu rada korišteni su autentični primjeri kolokacija na engleskom jeziku koje je u literaturi identificirala autorica završnog rada. Može se zaključiti da su se tijekom istraživanja i pisanja ovog rada potvrdile pretpostavke vezane uz teorijski i praktični dio rada, te zadani ciljevi opisani za početku ovog rada.

Za kraj mogu reći da sam već početkom pisanja ovog završnog rada shvatila da nisam upoznata sa pojmom kolokacija onoliko koliko bih možda trebala biti. Tijekom pisanja upoznala sam i naučila mnogo novih izraza te mi je pojam kolokacija postao mnogo jasnij. Cilj koji je naveden, a koji govori o motivaciji za učenje kolokacija, kod mene je ispunjen. Osim samog koncepta kolokacija, naučila sam mnogo novih izraza koji će mi uvelike koristiti ukoliko nastavim svoje obrazovanje u smjeru u kojem planiram. Biti upoznat s vokabularom struke u kojoj se planira profesionalno napredovati zasigurno je velika prednost, a usvajanje i

poznavanje kolokacija je jako dobar način da se obogati osobni rječnik i dodatno razvija komunikacijska kompetencija u struci te da se napreduje u profesionalnom okruženju.

Popis literature

- Accompanying documentation (bez dat.). Preuzeto 25.8.2022. s <https://www.macmillandictionary.com/collocations/british/documentation>
- Al Sughair, Y. (2011). *The translation of lexical collocations in literary texts* (Doktorska disertacija, American University of Sharjah, Ujedinjeni Arapski Emirati). Preuzeto s <https://dspace.aus.edu:8443/xmlui/handle/11073/4052>
- Aneta, S. i Murica, S. (2010). Kolokacije–teorijska razmatranja i primjena u praksi na primjerima iz hrvatskog i njemačkog jezika. *Fluminensia*, 111-125.
- Bahns, J. (1993). Lexical collocations: a contrastive view. *ELT Journal*, 47(1), 56-63. doi:10.1093/elt/47.1.56
- Bahumaid, S. (2006). Collocation in English-Arabic Translation. *Babel*, 52(2), 133-152. doi: 10.1075/babel.52.2.03bah
- Baker, M., Lauer, A., Gerzymisch-Arbogast, H., Haller, J., i Steiner, E. (1996). Linguistics and Cultural Studies: Complementary or Competing Paradigms in Translation Studies? *Übersetzungswissenschaft im Umbruch: Festschrift für Wolfram Wilss*, 9-19.
- Bartsch, S. (2004). *Structural and functional properties of collocations in English: A corpus study of lexical and pragmatic constraints on lexical co-occurrence*. Tübingen: Gunter Narr Verlag
- Basturkmen, H. i Elder, C. (2004). The Practice of LSP. U Davies, A. i Elder, C. (ur.), *The handbook of applied linguistics* (str. 672-695). Malden: Blackwell Publishing Ltd
- Benson, M., Benson, E., Ilson, R. (Ur.). (2009). *The BBI Combinatory Dictionary of English. Your Guide to Collocations and Grammar*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Benson, M. (1985). Collocations and Idioms. U Ilson, R. (ur.), *Dictionaries, Lexicography and Language Learning* (str. 61–68). Oxford: Pergamon
- Borko, H. (1968). Information science: what is it? *American documentation*, 19(1), 3-5. doi: 10.1002/asi.5090190103
- Bukovčan, D. (2009). Istovrijednost terminoloških kolokacija–komparativni pristup. Planiranje korpusa jezika. U Granić, J. (ur.), *Jezična politika i jezična stvarnost* (str. 164-174). Zagreb: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku–HDPL

- Collocate (2017). Preuzeto 26.6.2022. s
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/collocate>
- Computer Hope (2021). *What is a file?* Preuzeto 25.8.2022. s
<https://www.computerhope.com/jargon/f/file.htm>
- Dudley-Evans, T., St John, M. J., i Saint John, M. J. (1998). *Developments in English for specific purposes: A multi-disciplinary approach*. Cambridge: Cambridge university press.
- EI-Dakhs, D. A. S. (2015). Collocational competence in English language teaching: An overview. *Arab World English Journal* 6(1), 68-82.
- Evert, S. (2007). *Corpora and collorations*. (Prošireni rukopis, Institute of Cognitive Science, Unviersity of Osnabrück, Njemačka). Preuzeto s https://stephanie-evert.de/PUB/Evert2007HSK_extended_manuscript.pdf
- Feng, H. (2014). A corpus-driven study of Chinese translators' use of English collocations in commercial Chinese to English translation (Doktorska disertacija, Auckland University of Technology, Novi Zeland). Preuzeto s <https://core.ac.uk/download/pdf/56364661.pdf>
- GitHub. (bez dat.). *Understanding GitHub Actions*. Preuzeto 25.8.2022. s
<https://docs.github.com/en/actions/learn-github-actions/understanding-github-actions>
- Hausmann, F. J. (1985). Kollokationen im deutschen Wörterbuch. Ein Beitrag zur Theorie des lexikographischen Beispiels. U Bergenholtz et al. (ur.), *Lexikographie und Grammatik. Akten des Essener Kolloquiums zur Grammatik im Wörterbuch* 28. - 30. 6. 1984. (str. 118–129). Tübingen: De Gruyter
- Humio. (2021). *What is Application Monitoring?* Preuzeto 25.8.2022. s
<https://www.humio.com/glossary/application-monitoring/>
- Košuta, N. (2012). O pitanju stjecanja kolokacijske kompetencije u stranome jeziku. *Strani jezici* 41(2), 263-276.
- Kurosaki, S. (2013). *An analysis of the knowledge and use of English collocations by French and Japanese learners*. Paris: Universal-Publishers.
- Laviosa, S. (1998). Core patterns of lexical use in a comparable corpus of English narrative prose. *Meta*, 43(4), 557-570. doi: 10.7202/003425ar
- Mayor, M. (Ur.). (2013). *Longman collocations dictionary and thesaurus: For intermediate - advanced learners*. Harlow: Pearson Education.
- McKeown, K. R. i Radev, D. R. (2000). Collocations. U R. Dale, H. Moisl, H. Somers (ur.), *A Handbook of Natural Language Processing*, Chapter 15. New York: Marcel Dekker

- Microsoft. (bez dat.). What is SaaS? Software as a Service. Preuzeto 25.8.2022. s <https://azure.microsoft.com/en-us/resources/cloud-computing-dictionary/what-is-saas/>
- Miscin, E. (2013). *Use of Corpus Analysis Tools in Medical Corpus Processing*. (Izvorni znanstveni rad, Veleučilište Baltazar Zaprešić, Hrvatska). Preuzeto 9.9.2022. s <https://infoz.ffzg.hr/infuture/2013/papers/5-01%20Miscin,%20Use%20of%20Corpus%20Analysis%20Tools.pdf>
- Mohammed, I. F. (2019). Collocation and Idioms: Similarities and Differences. *Basic Education College Magazine For Educational and Humanities Sciences*, 1447-1456.
- Mudrak, B. (bez dat.). Editing Tip: Attributive Nouns (or Adjective Nouns). *American Journal Experts*. Preuzeto 9.9.2022. s <https://www.aje.com/arc/editing-tip-attributive-nouns-or-adjective-nouns/>
- Munday, J. (2016). *Introducing translation studies: Theories and applications*. Oxford: Routledge.
- Namvar, F. (2012). The relationship between language proficiency and use of collocation by Iranian EFL students. *3L: The Southeast Asian Journal of English Language Studies*, 18(3), 41 – 52.
- Nesselhauf, N. (2003). The use of collocations by advanced learners of English and some implications for teaching. *Applied linguistics*, 24(2), 223-242.
- Nordquist, R. (2020). Attributive Nouns in Grammar. Preuzeto 9.9.2022. s <https://www.thoughtco.com/what-is-attributive-noun-1689012>
- Petrović, B. (2007). Razvijanje kolokacijske kompetencije u hrvatskome kao stranom i drugom jeziku. *Strani jezici*, 36(1), 31-38.
- Radek, I., i Pešut, I. (2016). Kolokacije u engleskom jeziku policijske struke. *Policija i sigurnost*, 25(4), 370-396.
- Rao, V. C. S. (2018). The importance of collocations in teaching of vocabulary. *Journal of research scholars and professionals of English language teaching*, 7(2), 1-8.
- Schwering, R. (2022). *Testing Pipeline 101 For Frontend Testing*. Preuzeto 25.8.2022. s <https://www.smashingmagazine.com/2022/02/testing-pipeline-101-frontend-testing/>
- S. Gillis, A. (2019). *What is Automated Testing and How Does it Work?* Preuzeto 25.8.2022. s <https://www.techtarget.com/searchsoftwarequality/definition/automated-software-testing>
- SmartBear. (bez dat.). *Test Automation Frameworks*. Preuzeto 25.8.2022. s <https://smartbear.com/learn/automated-testing/test-automation-frameworks/>

- Strevens, P. (1988). ESP after twenty years: A reappraisal. U M. L. Ticko (ur.), *ESP: State of the Art* (str. 1-13). Singapore: SEAMEO Regional Language Centre
- Špiranec, I. (2012). Terminološke složenice, kolokabilnost i norma. *Strani jezici*, 41(2), 141-152.
- Taylor, R. S. (1996). Professional Aspects of Information Science and Technology. U C. A. Cuadra (ur.), *Annual Review of Information Science and Technology*. New York: John Wiley & Sons
- TechTarget. (bez dat.). *What is a codebase (code base)?* Preuzeto 25.8.2022. s <https://www.techtarget.com/whatis/definition/codebase-code-base>
- Fisher, T. (2021). *What Is a Root Folder or Root Directory?* Preuzeto 25.8.2022. s <https://www.lifewire.com/what-is-a-root-folder-or-root-directory-2625989>

Popis slika

Slika 1: John Rupert Firth (izvor: Scott, N. C. (1961). John Rupert Firth. Bulletin of the School of Oriental and African Studies, 24(3), 412–418)	8
--	---

Popis tablica

Tablica 1: Tipovi gramatičkih kolokacija (izvor: Rao, 2018).....	18
Tablica 2: Tipovi leksičkih kolokacija (izvor: Rao, 2018)	19
Tablica 3: Gramatičke kolokacije – primjeri kolokacija za tipove struktura (izvor: Rao, 2018 i Mohammed, 2019)	20
Tablica 4: Leksičke kolokacije –primjeri kolokacija za tipove struktura (izvor: Rao, 2018 i Mohammed, 2019)	21
Tablica 5: Hausmannova kategorizacija kolokacija (izvor: Hausmann (1985) u Stojić i Murica (2010))	25
Tablica 6: Bensonova kategorizacija kolokacija (izvor: Benson (1985) prema Stojić i Murica (2010))	26
Tablica 7: Izdvojene gramatičke kolokacije (izvor: vlastita izrada).....	33
Tablica 8: Izdvojene leksičke kolokacije (izvor: vlastita izrada)	35